

ธรรมโอวาท หลวงปู่เหรียญ ๕

พระสุธรรมคณาจารย์ (หลวงปู่เหรียญ วจรลาโภ)

ธรรมโอวาทหลวงปู่เหรียญ ๕

พระสุธรรมคณาจารย์
(หลวงปู่เหรียญ วรลาโภ)

ชมรมกัลยาณธรรม

หนังสือดีลำดับที่ ๔๐๙

ธรรมโอวาทหลวงปู่เหรียญ ๕

พระสุธรรมคณาจารย์
(หลวงปู่เหรียญ วรลาโภ)

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : ตุลาคม ๒๕๖๓

จำนวนพิมพ์ : ๑๐,๐๐๐ เล่ม

จัดพิมพ์เป็นธรรมทานโดย : ชมรมกัลยาณธรรม
๑๐๐ ถนนประโคนชัย ตำบลปากน้ำ
อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ๑๐๒๗๐
โทรศัพท์ ๐-๒๗๐๒-๗๓๕๓

รูปเล่ม : ศิริส วัชรสุขจิตกร

แยกสีและจัดพิมพ์ : แคนนา กราฟฟิค โทร ๐๙๖-๓๑๔-๓๖๕๑

สัพพทานัง ธัมมทานัง ชินาติ

การให้ธรรมะเป็นทาน ย่อมชนะการให้ทั้งปวง

www.kanlayanatam.com

Facebook : Kanlayanatam

จัดพิมพ์เพื่อแจกเป็นธรรมทาน
ในงานทอดกฐินสามัคคีประจำปี ๒๕๖๓
ณ วัดป่าพิชัยพัฒนมงคล (คลองหก)
วันอาทิตย์ที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๓

คำนำในการพิมพ์ครั้งที่ ๕

ในปี ๒๕๖๓ ได้เวียนมาบรรจบครบอีกรอบปีหนึ่งที คุณหมอมอชัยวัฒน์ พิสุทธิไพศาล แพทย์ประจำโรงพยาบาลสมุทรปราการ และครอบครัว ผู้มีศรัทธายิ่งในบวรพระพุทธศาสนา เป็นผู้ใฝ่ใจในการประพฤติปฏิบัติธรรม มีศรัทธาในธรรมเทศนาขององค์พ่อแม่ครูบาอาจารย์ พระสุธรรมคณาจารย์ (หลวงปู่เหรียญ วรลาโภ) อดีตเจ้าอาวาสวัดอรัญญบรรพต อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย ได้กระตุ้นเตือนให้ช่วยถอดเนื้อหาธรรมเทศนา ของหลวงปู่เหรียญ วรลาโภ ปีละ ๓ กัณฑ์ ในปี ๒๕๖๓

ซึ่งในปีนี้ได้กำหนดให้มีการทอดกฐินสามัคคี ในวันอาทิตย์ที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๓ ข้าพเจ้าพระครูสุทธิญาณโสภณ ประธานสงฆ์วัดป่าพิชัยพัฒนมงคล รักษาการเจ้าอาวาส ขออนุโมทนาคุณคุณเจตนาอันเป็นบุญกุศลอันสูงยิ่งของ คุณหมอมอชัยวัฒน์ ในการที่จะให้พุทธบริษัทได้เข้าใจและประพฤติปฏิบัติธรรมได้อย่างถูกต้อง ตามพระธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และเป็นสัมมาทิฐิคือเห็นถูกต้องเห็นชอบนั่นเอง

ทำยนี้ขอขอบคุณทุกๆ ท่านที่ได้ร่วมกันจัดพิมพ์หนังสือธรรม
เทศนาในครั้งนี้

ขอขอบคุณ พระมหาทวี ญาณวโร รองเจ้าอาวาสวัดป่านาขาม
ผู้ช่วยถอดพระธรรมเทศนาขององค์หลวงปู่เหรียญ วรลาโภ

พระครูสุทธิญาณโสภณ

ขออนุโมทนา

พระครูสุทธิญาณโสภณ

เจ้าคณะอำเภอสังขม(ธ) เจ้าอาวาสวัดป่านาขาม
รักษาการเจ้าอาวาสวัดป่าพิชัยวัฒนมงคล

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
วิสัยทัศน์ปราชญ์	๘
คุณสมบัติของอุบาสก ๕	๑๗
จิตที่สงบย่อมเกิดปัญญา	๓๐
ประวัติพระสุธรรมคณาจารย์ (หลวงปู่เหรียญ วรลาโภ)	๓๘

วิสัยนักปราชญ์

ฟังพากันตั้งสติสำรวจใจของตนให้แน่แน่ว พิจารณาตามที
 ธรรมชาติของใจที่ปรุงแต่งโดยลำดับ ให้มันเห็นแจ้งไปในใจของตน อย่าฟังแต่
 ว่าฟังเฉยๆ ฟังแล้ว แล้วไปเลย ไม่คิดว่าจะกำหนดจดจำเอาอะไรเลย
 อย่างนี้มันก็ไม่ได้ประโยชน์อะไรจากการฟัง เพราะว่าทุกคนนั้นไม่ได้รู้
 ไม่ได้ฉลาดมาแต่เมื่อเกิด เกิดมาแล้วเจริญวัยใหญ่โต แล้วเราก็จึงได้
 มาฝึกฝนตน ด้วยการศึกษเล่าเรียนวิชาความรู้ต่างๆ ตามวัย

เมื่ออยู่ในวัยเด็ก ก็เรียนหนังสือ ภาษาของชาติ ให้เขียนได้
 อ่านออก คล่องแคล่ว ไม่ใช่รู้ว่ารู้มาตั้งแต่เมื่อเกิดมาแล้ว เกิดมาแล้ว
 ก็มาเรียนเอา เมื่อผ่านการศึกษาศึกษาความรู้ในทางโลกแล้ว ในฐานะเรา
 เป็นคนไทย นับถือพระพุทธศาสนา ธรรมเนียมมีอยู่ว่า มาเกิดมาเป็น
 ลูกผู้ชายก็ต้องบวช เมื่อนับถือกันมาเป็นธรรมเนียมมาอย่างนั้น
 อันนั้นแหละ เมื่อผู้ผ่านการศึกษเล่าเรียนมาแล้ว บางคนก็เข้าวัด
 บวชเป็นสามเณร เมื่ออายุยังไม่ครบ ๒๐ เมื่อศรัทธาแรงกล้า ก็มา
 บวชเป็นสามเณรไปก่อน เมื่ออายุครบบวชพระแล้ว ก็บวชพระต่อไปอีก
 เป็นธรรมเนียมกันมาตั้งแต่ครั้งพุทธกาล

เหมือนอย่างในตระกูลของพระพุทธรูปเจ้า นั้นเรียกว่าพวกศากยราช ตามประวัติของพระอนุรุทธะ

พระอนุรุทธะท่านมีพี่ชายคนหนึ่ง ชื่อว่าท้าวมหานาม สองพี่น้อง มาปรึกษาหารือกัน ตระกูลอื่นนั้น เขายังออกบวชกันตามเสด็จ พระบรมศาสดา ซึ่งเป็นพระญาติผู้ใหญ่ของเรา ในครอบครัวของ เรานี้ ยังไม่มีใครออกบวชตามเสด็จเลย เราสองพี่น้องนี้ใครจะไปบวช น้องจะไปบวช หรือว่า พี่จะไปบวช เรามาตกลงกัน อนุรุทธะก็พูดกับ พี่ชายว่า น้องเห็นจะไปบวชไม่ได้หรอก เพราะว่า เป็นผู้สุษุมลชาติ ไม่เคย ตราครุฑรำ ลำบากอะไรเลย อย่างนี้แล้วจะไปบวชคงไม่ได้หรอก ผู้พี่ชายบอกว่า ถ้าแก่ไปบวชไม่ได้ ไม่เป็นไร พี่จะไปบวช แต่ว่าให้น้อง ศึกษาความรู้ เกี่ยวกับการทำนาทำสวนนะ เพราะว่าตระกูลของเรา เป็นตระกูลชวานา เป็นผู้ทำนา

สมัยนั้นถึงแม้เป็นกษัตริย์เป็นเชื้อเจ้าก็ทำนากัน ดังนั้น น้องจึง ควรศึกษาหาความรู้ในการทำนาเสีย พี่จะเล่าให้ฟัง การทำนานี้ มันก็ เริ่มตั้งแต่ไถ แต่คราดแล้ว ก็เมื่อหว่าน กล้ายาวขึ้นมาแล้วก็ถอน เอาไปปักดำ แล้วทำนาก็บรรยายให้ฟังจนตลอดได้เก็บเกี่ยว จนได้เมล็ด ขนข้าวขึ้นยุ้ง พออนุรุทธะได้ฟังอย่างนั้น ท้อใจ การทำนานี้มันยาก ลำบากเหลือเกิน น้องไม่เอาแล้ว น้องไม่ทำหรอก น้องจะหนีไปบวช ขอให้พี่ทำนา เลี้ยงพ่อ เลี้ยงแม่ เลี้ยงลูก เลี้ยงหลานไปชะ ท้าวมหานาม พี่ชายก็ตกลงยอม

อนุรุทธะก็ไปกราบลามารดา มารดาก็รักหลาน รักลูกไม่ยอม ปล่อยให้บวชเลย อนุรุทธะก็ไปอ้อนวอน หลายครั้ง หลายหน มารดาก็หา อุบายพูด ถ้าหากว่าแก่จะบวชจริงๆ ก็ให้ไปชักชวนเอาภักทียะ ผู้เป็น สหายของลูกไปบวชด้วยกัน แม่จึงจะยินยอมให้ไปบวช อนุรุทธะก็จึง ไปหาเพื่อน ชี้แจงเหตุผลให้เพื่อนฟังว่า การบวชของเรานั้น มันขึ้นอยู่กับ

กับเพื่อน เพราะว่ามารดาของเรามีพันธะนั้น เพราะฉะนั้น ขอให้เพื่อน
จงออกบวชด้วยกันกับเราเถิด ภัททิยะกุมารก็ไม่ขัดใจ บวชกับบวช
ก็เลยไปบวชด้วยกันสองสหาย ภัททิยะนั้นเป็นพระราชา เป็นผู้
ปกครองเมืองอยู่ แต่ว่าเมื่อเพื่อนชักชวนกันแล้ว ตกลงกันได้แล้วนี่
เพื่อนก็สละราชสมบัติไปบวชได้เลย พอบวชเข้ามาแล้ว เรียนกรรมฐาน
กับพระพุทธเจ้า แล้วพระองค์ประกอบความเพียรไม่หยุดไม่ยั้ง ไม่ท้อ
ไม่ถอย

ในที่สุด ก็สำเร็จจอร์หัตตผล ทั้งสองพระองค์ท่าน ส่วนพระ
ภัททิยะนั้น แปลงอุทานในที่ต่างๆ ว่า “สุขน้อ สุขน้อ” พระทั้งหลายไม่รู้
ก็ไปวิจารณ์กันว่า พระผู้เป็นเจ้าองค์นี้บ่นว่า “สุขน้อ สุขน้อ” เข้าใจว่า
จะนึกถึงราชสมบัติขึ้นมาเป็นอารมณ์ แล้วก็ดีอกดีใจแล้ว ถึงได้พูด
ออกมาอย่างนี้ ก็ไปกราบทูล พระศาสดาให้ทรงทราบ พระศาสดาจึง
ได้ให้เรียกพระภัททิยะนี้มา พระองค์ก็ทรงรับสั่งถาม ว่าการแปลงอุทาน
ออกมา “สุขน้อ สุขน้อ” นี่นั่น ด้วยเหตุผลกลใด

พระภัททิยะก็กราบทูลพระองค์ว่า ที่ข้าพระองค์อุทานออกมาว่า
“สุขน้อ สุขน้อ” นี้ไม่มีอะไร คือตั้งใจ ข้าพระองค์เป็นพระมหากษัตริย์
เสวยราชสมบัติอยู่ สะดุ้งกลัวอันตรายอยู่อย่างนั้น ทั้งที่มีทหารตำรวจ
แวดล้อมอยู่ มันก็ยังไม่วายที่จะคิดสะดุ้งกลัวภัย ภัยอันตรายต่างๆ
ที่จะบังเกิดมีขึ้น หากความสบายใจไม่ค่อยได้ บัดนี้เมื่อข้าพระองค์บวช
เข้ามาแล้ว ได้มาเจริญสมณะวิปัสสนาเข้าไป จนได้เกิดความรู้ยิ่งใน
ธรรมของจริงขึ้นมาแล้ว หายกลัวเลย วังนั้น ความกลัวทั้งหลายแหล่
หายไปหมด จิตใจวิเวก วังเวียง ไม่มีหวั่น ไม่มีอะไรกับสิ่งใดทั้งหมด
อันตรายอยู่ที่ไหน ก็ไม่กลัวภัยอันตรายต่างๆ แม้จะไปอยู่ป่าเขา
ลำเนาไพร อยู่ในถ้ำ ในเหวที่ไหนก็ตาม ดังนั้น ข้าพระองค์จึงได้แปลง
อุทานออกมาว่า “สุขน้อ สุขน้อ” ดังนี้

พระองค์เจ้าทรงรับทราบว่าเป็นอย่างนั้นจริง แต่สุขของท่านผู้สิ้น
 อาสวะกิเลสแล้ว มันไม่ใช่สุขเจือด้วยอามิส เจืออยู่ด้วยกิเลสตัณหา
 อะไรเลย เป็นสุขอันบริสุทธิ์สุดใ้ใจจริงๆ แตกต่างจากความสุขของผู้ยัง
 ละอาสวะกิเลสยังไม่ได้ อันนั้นมันสุขอยู่ด้วยอามิส

อามิสในที่นี้ ท่านหมายถึงว่า รูป เสียง กลิ่น รส เครื่องสัมผัส
 อันเป็นที่น่ารักใคร่พอใจต่างๆ เมื่อผู้ใด แสวงหารูป เสียง กลิ่น รส เครื่อง
 สัมผัสอันนั้น ได้มามากมายกายกอง สนุกใช้ สนุกจ่ายอย่างนี้ถือว่า
 ตนเป็นสุขสบายดี สุขอันนั้นเรียกว่าสุขที่เจืออยู่ด้วยเงินด้วยทองข้าวของ
 ที่นี้ถ้าเงินทองข้าวของทั้งหมดสิ้นลง ความสุขนั้นมันก็หายไปตามกัน
 หหมดไปตามกัน อันนี้ละที่ว่า ความสุขที่เจืออยู่ด้วยอามิส คือวัตถุ
 สิ่งของนั้น ไม่จีรังยั่งยืน ให้พึงพิจารณากันให้ดี

ท่านผู้ทำจิตให้บริสุทธิ์แล้วนี้ ถ้ามีจิตใจตั้งมั่นอยู่เป็นหนึ่ง
 ไม่มีสองมีสาม ไม่มีสิ่งใดที่มาทำให้จิตใจของท่านไม่เป็นสุขสบาย
 เรียกว่า เมื่อละอาสวะกิเลสหมดสิ้นไปแล้ว จิตนี้ไม่มีกังวลอะไร ไม่
 เตือดร้อนกับสิ่งใด แล้วก็มีความสุขไปเลย เป็นสุขตลอด สุขสม่ำเสมอไป
 เลย ถึงแม้ว่าจะขาดแคลน บังคับเครื่องอาศัยภายนอก อย่างนี้ท่านก็
 ไม่เตือดร้อน จะมีอะไร ไม่มีอะไร ท่านก็ไม่เตือดร้อนเลย เพราะวา
 ท่านไม่ได้อาศัยปัจจัยเหล่านั้นเป็นอารมณ์ ก่อให้เกิดความสุขความ
 สบายใจ ท่านไม่ได้อาศัยอะไรเลย ท่านอาศัยความสงบนั้น เป็นเครื่อง
 อยู่เลย ใจที่สงบจากอาสวะกิเลสต่างๆ เหล่านั้นนับว่าเป็นวิหการธรรม
 เป็นเครื่องอยู่ของท่าน ผู้บริสุทธิ์แล้ว

อันนี้ พวกเข้ใจการปฏิบัติธรรมในพุทธศาสนานี้แหละ พระ
 ศาสดาทรงพระประสงค์ให้พุทธบริษัท ปฏิบัติไปแล้ว ละกิเลสไป
 พร้อมเลย พยายามละกิเลสให้หน่อย ให้เบาบางไปเรื่อยๆ ความหมาย
 นะก็เหมือนอย่างข้อปฏิบัติ ๓ ประการของคฤหัสถ์ได้แก่ ทาน ศีล ภาวนา

เมื่อศกุฬศีลปฏิบัติตามนั้นไป ความโลภ ความโกรธ ความหลง มันก็เบาบางลง

นักบวชก็ทรงสอนให้เจริญไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา เพราะว่า นักบวชไม่มีวัตถุข้าวของอะไรจะมาให้ทานได้ ก็ตั้งสติสำรวมกาย ใจ วาจา ของตนให้บริสุทธิ์ ไม่ล่วงสิกขา บทวินัยน้อยใหญ่ต่างๆ เช่นนี้แล้วก็ขึ้นชื่อว่า เป็นผู้เว้นจากบาปได้ เป็นผู้ไม่สร้างบาปขึ้น ในกาย วาจา ใจ ของตน เมื่อสำรวมกาย วาจา ใจ ด้วยมีศีลบริสุทธิ์ จิตใจก็เบิกบานผ่องใส เมื่อน้อมใจลงสู่ความสงบมันก็ลงได้ง่าย

และผู้ครองเรือนก็เหมือนกัน การที่ครองจิตใจมันสงบไม่ได้ เพราะมันมีบาป ตัวเองสร้างบาปขึ้นมา แล้วบาปนั้น มันก็ไปรบกวนจิตใจให้สงบไม่ได้ เพราะว่าลักษณะของบาปมันเป็นอย่างนั้น จะว่ามันเป็นมาร ก็ถูก มันคอยขัดไม่ให้เราหลุดพ้นจากอำนาจของมันไปได้เลย อย่างนี้แหละ เพราะฉะนั้น นักปราชญ์ผู้มีปัญญาทั้งหลาย ท่านรู้อย่างนี้แล้ว ท่านจึงไม่ย่อท้อต่ออำนาจของกิเลสนั้น เมื่อกิเลสชนิดไหน มันเกิดขึ้น ท่านก็ต่อสู้ ทำความเพียรโดยน้อมเอาพระธรรมคำสอน อันเป็นคู่อุปถัมภ์กับกิเลสนั้นแหละ มาเจริญ ถ้ามันคิด โลภ เพ่งเล็ง เร่งอยากได้สมบัติผู้อื่นมาเป็นของตน อย่างนี้ละ ก็มานึกถึงสันติธรรม อันพระศาสดาตรัสไว้ว่า “*ศุกฺขฐึปะระมังระนัง ความยินดีตามมีตามได้*” เป็นทรัพย์อันประเสริฐ

เอาพระพุทธรูปมาบูชา เลยมาริจารณ์ดูว่า มันหมายความว่าอย่างไร ความยินดีตามมีตามได้นั้น เมื่อวิจารณ์ดูมันก็รู้ได้ ตนแสวงหาเงินทองมาได้ มาโดยทางที่ชอบแล้ว จะมากก็ดี น้อยก็ดี ก็ยินดีพอใจใช้สอยอยู่เท่านั้น แม้คนอื่นจะมีมากกว่าตน ก็ไม่เดือดร้อน ก็ไม่ได้น้อยเนื้อต่ำใจกับความร่ำรวยของคนอื่น อันนั้นก็บุญของเขา

เราบุญน้อย เราก็มีตามน้อย ถ้าหากว่าตนต้องการให้มีมาก ก็ทำบุญให้มาก ทำความดีให้มากเข้าไป อย่าไปแย่งเอาสมบัติผู้อื่น มันเสียเกียรติของความเป็นมนุษย์ มีไว้สอนใจของตนเองเข้าไปอย่างนี้ มันก็สามารถปฏิบัติอยู่ในสันตฎฐิธรรมนั้นได้ ความโลภก็ครอบงำจิตใจไม่ได้

คนมาเจริญเมตตาภาวนาอยู่ทุกวันทุกคืนไป พิจารณาดูตัวเอง และพิจารณาดูคนอื่น สัตว์อื่น ให้เห็นเป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันทั้งหมด ทั้งที่เป็นบัณฑิต ทั้งที่เป็นคนพาล ท่านทั้งที่เกิดในตระกูลสูง เกิดในตระกูลต่ำ ไม่เป็นของแปลก เมื่อพิจารณาลงไปแล้วว่า ทุกคนเกิดมาแล้ว ความแก่ก็บีบคั้นเข้าไป ร่างกายทรุดโทรมไป เหมือนกัน จะเป็นคนร่ำรวยมั่งมี จะเป็นเศรษฐี เป็นพระราชามหากษัตริย์ ก็ไม่มีอำนาจ อะไร ที่จะมาปิดร่างกายนี้ที่ชำรุดทรุดโทรมได้ไม่มีเลย ทั้งคนจน ทั้งคนรวย ทั้งคนมีเกียรติยศชื่อเสียง มีเหมือนกันหมด เมื่ออยู่นานไป ร่างกายก็ทรุดโทรมไป โรคภัยก็เบียดเบียนไป ผลสุดท้ายหมดเวร หมดกรรมแล้ว ก็ต้องแตกตายทำลายขันธลงไป

ฉะนั้น เมื่อเพ่งพิจารณาตัวเองออกไป ถึงบุคคลอื่นและสัตว์อื่นแล้ว จึงเห็นได้ว่าเป็นเพื่อนทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกัน เราควร จะเห็นใจซึ่งกันและกัน ควรจะสงสารกัน ถ้าเราพอที่จะมีปัญญาช่วยเหลือ ใครตกทุกข์ได้ยากลำบาก เราก็ช่วยไปเท่าที่จะช่วยได้ ถ้าหากใจมันหมองลงไปอย่างนี้แล้ว มันก็ไม่คิดที่จะเบียดเบียนใครแล้ว ไม่คิดที่จะโกรธใครแล้ว ความโกรธมันก็เบาบางลง แต่ถ้าใครไม่ไตรตรองอย่างนั้นแล้ว มันก็จะเป็นเหตุ ทำให้ถือเขาถือเรา อย่างว่า เดียวเขาว่าให้เรา เขาถือโทษเรา เราก็จะไม่ยอมให้เขาต่อว่าเรา จะพูดแบบนี้ มันเสียเกียรติความเป็นมนุษย์ ก็ต้องตอบโต้กันไป ก็ต้องเกิดความโกรธขึ้นอย่างรุนแรง เป็นเหตุให้ทะเลาะวิวาทกันไป ผูกกรรมผูกเวรกันไป

กรรมเวรก็ห่วงเหนียวกันไป ไปเจอกันที่ไหน ก็เป็นอันสังหารกันได้ที่นั่น ทำทุกข์ให้แก่กันในที่นั้นไป เมื่อพิจารณาเห็นอย่างนี้แล้ว มันก็เบื่อกรรม เบื่อเวร เบื่อต่อการเบียดเบียนซึ่งกันและกัน อย่าเลย งต ละ เราไม่เบียดเบียนใคร ใครจะยั่วชวนชวนกันทะเลาะ เราก็ไม่เอาแล้ว เราเอโหสิกรรมให้หมดเลย หากว่าดำริตริตrongใจให้ได้ อย่างนี้แล้ว ผู้นั้นก็รักษาดีได้เลย ก็มีศีลบริสุทธิ์ ความโกรธ ความพยาบาท ทั้งหลายมันก็เบาบางลงไปจากจิตใจได้

นี้แล้วปฏิบัติในข้อศาสนานี้ เป็นเครื่องบรรเทากิเลสตัณหาให้เล็กน้อย เมาน้อยลงไป แต่ต้องปฏิบัติให้ถูกต้อง ต้องมีอุบายภายในใจ อย่างที่แนะนำมานี้ กิเลสมันถึงจะเบาบางลงได้ คือว่า การสร้างคุณธรรม ให้เกิดขึ้นในใจก่อน คุณธรรมนั้นเกิดขึ้นในใจแล้ว กิเลสมันก็ตั้งอยู่ในใจไม่ได้ เพราะว่าจิตไม่ส่งเสริมมัน จิตมาส่งเสริมคุณธรรมอันเป็นกุศล คือ เมตตาการุณา เมื่อจิตมาส่งเสริมความเมตตาการุณาธรรม กิเลส คือ ความโกรธ ความพยาบาท มันก็ตั้งอยู่ไม่ได้ เพราะจิตไม่ส่งเสริมก็ดี บุญกุศล คุณธรรมความดีอะไรเกิดขึ้นจากจิตนี้ทั้งนั้นเลย ถ้าจิตไม่คิดอย่างไรแล้ว สิ่งนั้นไม่เกิดแล้ว ขอให้พากันเข้าใจ

ดังนั้น เราอย่าไปส่งเสริมมันความโกรธ ความเกลียดกัน ความพยาบาทกัน หมู่นี้ะ มันก่อทุกข์ให้ตลอดไปในสงสาร ไม่รู้จักจบจักสิ้น ก็สอนตัวเองเข้าไปอย่างนี้ ปัญญามันสอนจิต มันสอนเข้าไปอย่างนี้ จิตมันเห็นตามปัญญาแล้ว มันก็งด ไม่ส่งเสริมความโกรธแล้ว บัดนี้ มาเจริญเมตตาการุณา ทุกวันคืนเข้าไป เช่นนี้แล้ว ก็ทำให้กิเลสเหล่านี้ น้อยเบาๆ ลงไป ด้วยข้อปฏิบัติเหล่านี้เอง

สุดท้ายก็มาภาวนา ผู้ที่มาภาวนาเข้าไป มันก็ทำให้ความหลงนั้น เบาบางลงไปจากจิตใจ ความหลงนี้ไม่ใช่อื่นไกลหรอก คือบุคคลมัน ส่งแต่จิตออกไปข้างนอกนูน ไหลไปตามสัญญาอารมณ์ ที่เป็นอดีต

อนาคต อยู่อย่างนั้น ไม่ยอมทวนกระแสจิต เข้ามาในปัจจุบันนี้ มันก็เลยไม่รู้เรื่องตัวเอง ตัวเองคิดผิดเอง ผิดยังไงก็ไม่รู้ คิดเป็นบาปหรือไม่คิดเป็นบุญ ก็ไม่ค่อยรู้เลย ก็เพราะว่า มันไม่ได้ทวนกระแสเข้ามาหาต้นตอของมัน มีแต่ส่งใจคิดออกไปข้างนอก

นี่แหละ ลักษณะของความหลง ให้พากันเข้าใจ วิธีระงับความหลง ก็ทวนกระแส ทวนกระแสจิต เข้ามาในปัจจุบันนี้ เฟ่งลมหายใจเข้าออก เข้าไปหนึ่งที่เคยแนะนำมา เมื่อเฟ่งลมหายใจเข้าออก อย่างไม่ท้อ ไม่ถอยไป ไม่ยอมปล่อยให้ใจมันคิดออกไปอยากแต่เดิมแล้ว จิตนี้มันก็จะค่อยสงบลง สงบลง เพราะว่า มันไม่ค่อยมีโอกาสที่จะคิดส่งไปข้างนอก แล้วมันก็ค่อยสงบลง ทีละน้อยทีละน้อย จิตนี้ละ หรือว่า จิตนี้ มันมาค้าง อยู่ในอารมณ์ มันไม่ลงสู่ที่เดิมของมัน ในเมื่ออารมณ์มันยึดอันใดไว้ จิตนี้มันก็พวยพุ่ง ตามอารมณ์ต่าง ๆ ลองสังเกตดู

ที่นี่ เรากำหนด ละอารมณ์อันนั้นได้แล้ว เมื่ออารมณ์เหล่านั้นดับลงไป จิตมันจะจมลงไปเลย บัดนี้ จมลงไปหาที่เดิมของมัน ที่เดิมของมันก็คือที่สงบ ที่สงบที่เดิมของจิตนี้ละ เมื่อมันปล่อยวางเรื่องราวต่างๆ ภายนอกได้แล้ว มันก็เข้าไปสงบอยู่ในที่เดิมของมัน ที่ท่านเรียกว่า “สัมมาสมาธิ” แปลว่า ตั้งจิตไว้ชอบ คือ ตั้งจิตไว้ในความสงบ ในความสว่างเบิกบาน พระศาสดาทรงตรัสว่า นี่แหละตั้งจิตไว้ชอบ ไม่ไปผูกพันกับสิ่งใดๆ ภายนอก นั้น ให้พึ่งพากันฝึกเข้าไป เจริญเข้าไป

การทำใจสงบนี้นับว่าสำคัญ มันเป็นพื้นฐานของปัญญา ถ้าใจไม่สงบแล้ว ปัญญาในทางธรรม จะเกิดไม่ได้ เมื่อปัญญาในทางธรรมเกิดไม่ได้ ก็ไม่สามารถที่จะรู้ธรรมของจริง ที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ได้แก่ อริยสัจธรรมทั้ง ๔ นั้นได้ จุดมุ่งหมายการอบรม ฝึกฝน จิตใจนี้ เพื่อให้ใจให้สงบลง เพื่อให้ปัญญาเกิดขึ้น เมื่อปัญญาเกิดขึ้นแล้ว ก็จะได้รู้แจ้งในอริยสัจธรรมทั้ง ๔ นี้จุดมุ่งหมายที่แท้จริง

จุดมุ่งหมายของการเจริญสมณะวิปัสสนา อยู่ตรงนี้ ฉะนั้น อย่าพากันละเลย อย่าไปนึกว่า เรานี้บุญน้อย บวชมาเพื่อพอเป็นอุปนิสัยปัจจัย ก็เอาละ หรือถ้าเป็นคฤหัสถ์ก็เหมือนกัน ปฏิบัติศาสนานี้ ก็เพื่อให้เป็นอุปนิสัยปัจจัย ได้บุญกุศลเป็นที่พึ่งของตนไป เราคงไม่มีหวังจะได้มรรคผลอะไรแล้ว คนใดมีความคิดอย่างนี้ หรือว่าพูดอย่างนี้ คล้ายๆ กับว่าตีตนไปก่อนไข้ ดังที่ โบราณท่านว่าไว้ พอเข้าใจ เจ็บไข้ได้ป่วยลง ก็เข้าใจว่าตนจะตายแล้ว ใครเอายามาให้กิน ก็ไม่ยอมกิน มันตายอยู่แล้ว ไม่ต้องกิน อย่างนี้แหละ ที่โบราณท่านว่า ตีตนไปก่อนไข้ อันนี้เหมือนกันอย่างนั้นแหละถึงเราจะปฏิบัติอย่างไรก็ไม่ได้มรรคได้ผล อย่างนั้นแหละในชาตินี้แหละ

พอคิดอย่างนี้แล้วก็ท้อใจ ไม่นำพา ไม่ดูดีมีในชั่ววัตรปฏิบัติเลย ใจเฉยชาไปเลย อย่างนี้แหละ มันก็เรียกว่า ตนยังไม่ได้ลงมือทำ ยังไม่ได้บำเพ็ญคุณธรรมที่พระพุทธเจ้าแสดงไว้ให้กำเนิดในใจของตน ก็ไปนึกว่าตนจะไม่ได้มรรคไม่ได้ผล จะไม่สามารถละกิเลสได้เลย อย่างนี้แหละ มันไม่ถูก ทำลงไปก่อน ลงไปแล้ว คุณธรรมอันดีงามบังเกิดขึ้นในจิตใจดีแล้ว ดูเองล่ะ บัดนี้ รู้กันเลย มันเบาบางลงไปจากจิตใจ รู้ด้วยตนเองเลย ใครรู้ให้ไม่ได้เรื่องอย่างนี้ ใครทำคนนั้นรู้เอง เพราะฉะนั้น เราต้องลงมือทำให้เกิดความเห็นขึ้นด้วยตนเอง

คุณสมบัติของอุบาสก ๕

จะได้บรรยายธรรมะ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของพุทธบริษัททั้งหลาย การปฏิบัติธรรม มันเป็นหน้าที่ของเราทุกคนที่เกิดมาในโลกนี้ ทั้งนี้ก็เพราะว่า การที่เราจะมาท่องเที่ยว เกิด แก่ เจ็บ ตาย ทนทุกข์ทรมานอยู่ในโลกอันนี้ ก็เพราะไม่รู้แจ้งในธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า เพราะว่าคนเมื่อไม่รู้แจ้ง ในคำสอนพระพุทธเจ้าแล้ว มันก็ไปทำบาปบ้าง ทำบุญบ้าง ปนเปกันอยู่อย่างนั้นแหละ การทำบุญนี้ มันมีมาตั้งแต่ดึกดำบรรพ์ แม้พระพุทธเจ้าไม่บังเกิดขึ้นในโลก ก็มีการทำบุญให้ทานกันอยู่ อย่างนั้นแหละ

การรักษาศีล ๕ อย่างนี้ก็มาแต่ดึกดำบรรพ์เหมือนกัน หมายความว่าใครมีศรัทธา เชื่อเรื่องบุญเรื่องบาปแล้ว ผู้นั้นก็จะเป็นผู้รักษาศีล ๕ ให้บริสุทธิ์ไป เพราะเชื่อว่าศีล ๕ นี้ เมื่อรักษาให้บริสุทธิ์แล้ว ก็จะเป็นบุญเป็นกุศล จะไม่มีบาปเกิดขึ้นมาแทรกแซง และบาปนั้นอันวยผลให้เป็นทุกข์ ก็รู้ ก็เชื่อ คนบางยุค บางสมัย ถึงแม้ว่าพระพุทธเจ้าจะไม่อุบัติบังเกิดขึ้นในโลกก็ตาม แต่ว่าการภาวนานี้แหละ ไม่ค่อยจะมีการสั่งสอนกัน ไม่มีการอบรมกัน มีแต่พวกเบื่อนหายีนในการครองบ้านครองเรือน แล้วก็หนีเข้าไป ประพฤติปฏิบัติธรรม

เรียกว่าเจริญมานอยู่ในป่า ได้แก่พวกฤๅษีดาบสอย่างนั้นมีการภาวนากัน แต่ชาวบ้าน พวกครองเรือนทั้งหลายไม่เข้าใจ นี่ว่าการภาวนานี้ เป็นแค่เรื่องของนักบวชโดยตรง เข้าใจกันไปอย่างนั้น ดังนั้น ผู้ใหญ่อย่างมากก็ได้ให้ทาน รักษาศีล ๕ เท่านั้นเองนะ

ทีนี้เมื่อพระพุทธเจ้าของเราอุบัติ บังเกิดขึ้นมาในโลกแล้วนี้ พระองค์จึงทรงมาแสดง ข้อปฏิบัติไว้ทั้ง ๓ ประการ โดย ๓ ประการนี้ ทรงสั่งสอนให้บำเพ็ญพร้อมกันไปเลย พระองค์ได้รู้แจ้งแล้วว่า เมื่อได้บำเพ็ญข้อปฏิบัติ ๓ ประการนี้ให้พร้อมกันไป ก็จะเป็นเหตุให้บุญกุศลเจริญองกามขึ้นในจิตใจ แล้วบุญกุศลนั้นก็เชื่อมด้วย

ถ้าหากว่าขาดการภาวนาแล้ว ไม่แน่ว่าบุญกุศลที่เกิดจากการให้ทาน การรักษาศีลพวกนั้น อาจเสื่อมไปเมื่อใดก็ได้ เพราะเหตุว่าไม่ได้รักษาจิตใจของตนเอง ไม่ได้ควบคุมจิตใจ ให้ตั้งมั่นอยู่ในบุญในคุณ เช่นนั้นแหละ

เมื่อเวลามีเรื่องไม่ดีไม่งามกระทบกระทั่งเข้ามา จิตใจก็หวั่นไหวไป จิตใจเป็นอกุศลขึ้นมา เช่น โกรธ โลภ ขึ้นมาในใจอย่างนี้ละ เป็นเหตุให้ได้เบียดเบียนคนอื่นและสัตว์อื่นไป อย่างนี้แล้ว ก็ทำให้บุญกุศลนั้นเสื่อมคลายออกไปจากจิตใจ เพราะว่าใจมันโน้มไปในทางบาปอกุศล ดังนั้น พระศาสดาจึงได้ทรงแสดงเรื่องภาวนานี้ เข้าด้วยเป็น ๓ ประการ เพื่อให้ พุทธบริษัทได้ลงมือปฏิบัติตาม และให้บุญกุศลตั้งมั่นอยู่ในจิตของตนไม่ให้เสื่อม

เพราะฉะนั้น พุทธบริษัทควรพากันพิจารณาให้ดี เรื่องข้อปฏิบัติ ๓ ประการนี้ละ เป็นสิ่งจำเป็น ที่เราจะต้องปฏิบัติ คือหมายความว่า บุคคลผู้ที่เบียดต่อความทุกข์ ต้องการความสุข อันเป็นแก่นเป็นสาร ก็จำเป็นที่จะต้องบำเพ็ญข้อปฏิบัติ ๓ ประการนี้ ให้พร้อมๆ กันไป

จึงสามารถที่จะปิดกั้นบาปอกุศล ไม่ให้เกิดขึ้นในจิตใจได้ แล้วสามารถบำเพ็ญกุศลไปได้ สะดวกสบาย ไม่มีอุปสรรคขัดข้องอะไร

การที่บุคคลเราจะบำเพ็ญบุญกุศลอย่างสะดวกสบายไม่ได้ ก็เพราะมันมีบาปนี้เองแหละ มาขัดขวาง เป็นอย่างนั้น ยกตัวอย่างเช่น เมื่อบุคคลเริ่มจัดการ งานการ การบุญ การกุศลขึ้นมา อย่างนั้นะ บางทีก็มีคน มาช่วยยวน ชวนให้ทะเลาะวิวาท เมื่อผู้ใดอดทนต่ออำนาจ ของความช่วยยวนนั้นไม่ได้ ก็เลยไปทะเลาะ วิวาทกับเพื่อนเข้าไป จิตใจก็เลยมัวหมองไป ด้วยความโกรธ เป็นอย่างนั้น

อันบุคคลผู้ที่ไม่สำรวมตน ไม่สำรวมจิตใจ เพราะวาบญกับบาปที่เป็นศัตรูต่อกันและกันมา ในชีวิตของปุถุชนคนเรา ไม่ว่าจะยุคใดสมัยใด ผู้ที่ยังไม่ได้รู้แจ้งในธรรมของจริงแล้ว มันจะต้องยึดเอาไว้ทั้งบุญทั้งบาป จิตใจของคนเรานี้ะ บุญก็ยึดเอาไว้ บาปก็ยึดเอาไว้ อย่างนี้แหละ เช่น บุญ ใจบุญนะ บางคราวจิตใจก็มีเมตตากรุณาเขา อยากจะให้ตน และผู้อื่นเป็นสุข หรือว่าเห็นใครได้ประสบภัยพิบัติอันตรายต่างๆ นี่เกิดเมตตาสงสาร ช่วยเหลือเต็มที่ อย่างนั้นะ มีอยู่นี้แหละ คราวใจบุญก็ใจบุญก็อย่างนี้แหละ บัดนี้ อ้าวถ้าใคร ทำอะไร ไม่ถูกอกถูกใจเข้ามา ก็ไปต่อว่าต่อขานเขา ก็ทะเลาะกันขึ้น โกรธวิวาทบาดหมางซึ่งกันและกัน ทำความทุกข์ให้แก่กันและกันไป

อันนี้แหละ ธรรมดาจิตใจที่ไม่ได้ฝึกฝนอบรมกันนั้นะ มันยึดเอาไว้ทั้งบุญและทั้งบาป แล้วผลที่จะได้รับ เกิดมาแต่ละชาติก็คือ สุขกับทุกข์ แทนที่ว่าจะได้รับความสุขสมมาเสมอไป ไม่ บางคราวก็เมื่อความสุขนั้นะ มันหายไป ความทุกข์ก็เกิดขึ้นมาแทน ในชีวิตของคนหนึ่งนะ ไม่มากก็น้อย ก็ขึ้นอยู่กับเหตุปัจจัยแหละ ผู้ใดหากทำบุญมาก ก็มีสุขมาก ทำบาปน้อย ก็ได้รับความทุกข์น้อยตามอย่างนี้แหละ

ผู้ใดทำบาปมาก ทำบุญน้อย ก็ต้องได้รับความทุกข์มาก ได้รับความสุขน้อย สุขทุกข์นี้เกิดมาจากบุญและบาป พุตุลันๆ นะ เป็นอย่างนั้น ไม่ใช่เกิดมาจากอย่างอื่น

แต่ว่า คนบางคนไม่พิจารณาเรื่องบุญบาปนี้ให้แจ่มแจ้งแล้ว ถ้าเห็นคนอื่นมา รังเกียด มาเบียดเบียนตน ก็ไปโทษคนนั้นแหละว่า คนนั้นแหละไม่ดี มาเบียดเบียนเรา ให้เราเป็นทุกข์ เดือดร้อน หาได้มาคำนึงถึงตนไม่ว่า เพราะอะไร คนนั้นถึงได้มาเบียดเบียนตน บางทีตนก็ไปทำอะไร ให้เขาไม่พอใจในปัจจุบันนี้แหละ เขาก็ผูกใจเจ็บไว้ ได้โอกาสเขาก็เล่นงานตน ถ้าหากว่าตนไม่ได้ทำอะไรให้เขาเจ็บอกเจ็บใจ ในปัจจุบันนี้ ก็แสดงว่า ตนได้ทำกรรมชั่ว มาแต่ก่อน ได้เบียดเบียนคนอื่นมาแต่ก่อน อย่างนี้ กรรมนั้นจึงได้ตามมาสนองเอา ทำให้คนรังเกียดเบียดฉันท์ หาทางอิจฉาเบียดเบียน

ถ้าว่าผู้ใดมาทวนกระแสจิต เข้ามาพิจารณาตนเองได้อย่างนี้ มันก็จะไม่โกรธคนนั้นเลย ก็จะนึกในใจเลยว่า เราอโหสิกรรมให้นะ เพื่อนนะ ตั้งแต่นี้ไป อย่าได้มีเวรต่อกันและกันเลย ขอให้ได้เป็นมิตร เป็นญาติกันไป ร่วมกันสร้างบุญบารมี เพื่อหาทางให้พ้นจากทุกข์ ดีกว่าที่เราจะมาผูกเวรกัน นี้ถ้าอริชชานในใจขึ้นไปอย่างนี้แล้ว กรรมเวรเหล่านั้น มันก็ต้องเบาบางลงแหละ เพราะมันไม่มี มันไม่มีการเพิ่มเติมเข้าไปอีก เมื่อมันให้ผลไปสุดเขตมันแล้ว กรรมเวรอันนั้น มันก็ระงับไป

กรรมเวรบางอย่าง มันอาจให้ผลไปในระหว่างที่มีชีวิตอยู่นี้แหละ ชั่วระยะเวลาหนึ่ง แล้วมันก็หายไป หหมดไป มันไม่ให้ผลจนตลอดชีวิตก็มี แต่ว่ากรรมชั่วบางอย่าง มันไปให้ผลเอาเวลาแก่ชราภาพลงไป จวนจะหมดอายุสังขารนั้นก็มี ถ้าร้ายอย่างนั้นแล้ว มันก็ให้ผลไปจนตลอดถึงหมดลมหายใจเข้าออกนุ่นแหละ เป็นอย่างนี้

เราต้องอ่าน ดูชีวิตนี้ให้มันออก ให้มันเห็นแจ้งด้วยตนเอง ถ้ามันเห็นแจ้งด้วยตัวเอง อย่างว่าแหละ มันก็เบื่อ และเบื่อบาป คนเราก็ไม่ทำบาปแหละ ถ้าหากว่าเหตุผลดังกล่าวมานี้ ไม่แจ้งขึ้นในจิตใจของใครแล้ว ผู้นั้นจะไม่เบื่อบาปหรอก เมื่อเจอบาป มันก็จะทำบาปได้เลย เป็นอย่างนี้

คนบางคนนะ ไปวัดสมาทานศีลแล้ว กลับไปถึงบ้านก็มีงาน ไปปักดำนากันบ้าง ไปเกี่ยวข้าวกันบ้าง อ้าว ไปเห็นปลาอยู่ในนา เกิดอยากกินเนื้อมันขึ้นมา แล้วก็ไปจับมันมา खाตัมแกงกินเสีย ทั้งที่รับศีลจากวัดไป แล้วหยกหยก อย่างนี้มีอยู่ถมไป เพราะฉะนั้น ศีลอันนี้มันจึงชื่อว่าเป็นศีลชั่วคราว ช่วงระยะที่อยู่ในวัดนั้นแหละ เมื่อออกจากวัดแล้ว ก็เอาส่งคืนพระไปหมดเลย อย่างนี้

นี่มันก็จะสมกับว่า ที่ท่านเล่าให้ท่านมา เรื่อง พรานคืนศีลนั้นแหละ พรานป่าคนนั้น ไปรับศีลจากพระมาแล้ว มาถึงบ้านเมียรู้เข้า เมียก็ไม่พอใจ เลยกบอกให้ผัวเอาไปส่งคืนพระ ผัวก็เอาไปส่งคืน พระก็ฉลาดพอ โอ้ ศีลนี้ของพระพุทธรเจ้าหนู่น จะมาส่งเอามาได้ยังไง จะต้องเอาไปส่งคืนพระพุทธรเจ้าหนู่น จึงค่อยได้ อ้าว อุบาสก คนนั้นก็เดินทางไปแล้ว เมื่อพระบอกให้ พระพุทธรเจ้าประทับอยู่ที่นั่นแหละ ว่างั้น ก็เดินทางไปแล้ว ไปเจอพวกเปรต เข้าไปหมู่หนึ่ง เปรตเหล่านั้นก็ถามไถ่ ว่าอุบาสกคนนั้น จะไปเฝ้าพระพุทธรเจ้า ก็ส่งความไว้ เพราะอะไรหนอ พวกข้าพเจ้านั้นะ ครั้นวัน ๘ ค่ำ ๑๕ ค่ำ ได้อยู่ดีกินดี สนุกสนาน ร้องรำ ทำเพลง ไม่อด ไม่อยาก อาหารการกินอะไรก็ได้ ครั้นเลยวันพระนั้นไปแล้ว เป็นวันธรรมดา มีตั้งแต่หุบ ก็ตีกัน ทะเลาะวิวาทกัน อาหารการกินก็อดอยาก ทำไมเป็นอย่างนี้หรือ กรรมเวรอะไร ขอฝากความนี้ไปกับท่าน ขอให้ท่านไปทูลถามพระพุทธรเจ้าให้ด้วย

เมื่อชายคนนั้นไปถึงพระพุทธเจ้าแล้ว ก็นำความอันพวกเปรตนั้นสั่งไว้ที มาทูลถามพระองค์ พระองค์ก็จึงทรงรับสั่งว่า คนเหล่านั้นนะ ตั้งแต่เป็นมนุษย์ อยู่ถึงวัน ๘ ค่ำ ก็เข้าวัดกันทีหนึ่ง ไปสมมาทานศีล ถวายอาหารและบิณฑบาตแก่พระเจ้าพระสงฆ์ ครั้นถึงวัน ๑๕ ค่ำ ก็เข้าวัดกันทีหนึ่ง ไปรับศีล ฟังธรรมถวายทาน นอกจากวันพระแล้ว บัดนี้ก็พากันไปตีมเหล่าเมาสุรา เมื่อมีเมามาเข้ามาแล้วก็ชกกัน ตีกัน หัวร้างข้างแตกไป ไม่ได้ทำบุญ ทำทานอะไร ไม่รักษาศีลอะไร วันธรรมดานั้นแหละ

ฉะนั้น คนเรานั้นตายแล้ว มันถึงได้เกิดเป็นเปรตอยู่อย่างนั้น แล้วก็ได้รับความสุข แต่เวลาวัน ๘ ค่ำ ๑๕ ค่ำ วันนอกนั้น แล้วก็เสวยทุกข์ เพราะว่าทำแต่บาปกรรมนี้ เป็นอันแสดงว่า บุญกรรม บาปกรรมนี้ มันยุติธรรมเอาซะจริงๆ เมื่อทำบุญ ๘ ค่ำ ๑๕ ค่ำ ตายไป บุญมันก็ ให้ผลในวันนั้นแหละ วันธรรมดาไปทำบาป บาปมันก็ให้ผล มันเป็นอย่างนั้นนะ ก็ได้รับทุกข์ทรมาน

นี้แหละคนส่วนมาก เท่าที่สังเกตเห็นมานะ เป็นอย่างนี้แหละ มีศีล มีธรรม แต่เวลาเข้าวัดเท่านั้นเองนะ ออกจากวัดไปแล้ว ศีลธรรมก็มอบให้พระคืนไปหมด มีแต่ตัวเปล่าๆ กลับไปบ้านพร้อมด้วยกิเลส ตัณหา สารพัดนั้นแหละ เพราะเหตุนั้น มันถึงได้ทำบาปกรรมใส่ตัวเองไว้ ไม่สามารถที่จะรักษาศีลให้สม่ำเสมอไปได้

เรื่องการทำบาป ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตมาเลี้ยงอัตภาพร่างกายนี้ มันก็มีมาตั้งแต่เด็กดำบรรพหนูนั่นแหละ แม้แต่สมัยครั้งพระพุทธเจ้ามาบังเกิดขึ้นในโลก คนบางพวก บางเหล่า เขาก็ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ลักเอาสิ่งของผู้อื่นมาเป็นของตน ไปเล่นซู้ซู้ชายอื่นหญิงอื่น ซึ่งเป็นสามีหรือภรรยาของคนอื่นเขา อย่างนี้แหละ พุดเท็จ พุดคำหยาบ พุดส่อเสียด เพื่อจ้ออะไรกันไปอย่างนั้นแหละ ตีมเหล่าเมาสุรา อย่างนี้ละ ถึงพระพุทธเจ้า

บังเกิดขึ้นแก่ๆ พระองค์ทรงแสดงธรรมแนะนำสั่งสอน ให้ละเว้นบาปอกุศลเหล่านี้ เขาก็ไม่เชื่อ ไม่ทำตาม ไม่ว่าจะคนชั้นต่ำ คนชั้นสูง เช่น เป็นพระราชา พระมหากษัตริย์ก็ดี เป็นเสนาอำมาตย์ ก็ยังทำบาปเหล่านี้กันมีอยู่ นี่แต่เท่าที่สังเกตเห็น แล้วก็ผู้ที่รับปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้า ก็มีอยู่เป็นจำนวนมากนะ

เพราะในครั้งนั้น คนมีบุญมากมาเกิด คนได้ทำบุญกุศลมาแต่ชาติก่อนนั้น มาเกิดเป็นจำนวนมาก เพราะว่าเป็นบริษัทบริวารของพระพุทธเจ้า ได้สร้างบุญบารมีพระโพธิสัตว์มา เมื่อพระโพธิสัตว์เจ้าได้มาตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าขึ้นในโลก คนเหล่านั้นก็ได้มาเกิดในยุคนั้นสมัยนั้น เมื่อทราบข่าวพระพุทธเจ้าบังเกิดขึ้นในโลกแล้ว ก็เกิดศรัทธา ความเชื่อ ความเลื่อมใสขึ้นมา เพราะว่ามีสัจจะแก่นะ มันติดมาแต่ชาติก่อน ก็เลื่อมใส นับถือ พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ เป็นที่พึ่งมาเรื่อยไปนะ

แต่คนบางพวก แต่ชาติก่อนนั้น ก็ไม่เลื่อมใสในคุณพระรัตนตรัย และไม่เคยรักษาศีล รักษาถืออย่างว่านั่นแหละ ได้แต่วันพระ วันโกนเท่านั้นเอง นอกจากวันเช่นนั้นแล้ว ก็ไปทำบาปเหมือนเดิม คนส่วนมากเป็นอย่างนั้น แต่บางพวกเพิ่นก็รักษาศีล ๕ นี่เป็นนิจศีลไปเลย แล้วก็ไม่มีมิจฉาภิกฺขุคือไม่นับถือลัทธิอื่น ไม่นับถือภุมตปิศาจ แต่ว่าคนที่ยุคก่อน ที่ไม่มีพระพุทธเจ้าบังเกิดขึ้นในโลก คนส่วนมากก็นับถือเทวดาอินทร์พรหมเป็นที่พึ่ง ส่วนน้อยก็นับถือภุมตปิศาจเป็นที่พึ่ง คนชั้นต่ำนั่นแหละ ก็นับถือสิ่งที่เขาพูดกันว่าศักดิ์สิทธิ์เป็นที่พึ่ง ที่นับถือที่กราบไหว้บูชา เพราะฉะนั้นแหละ เมื่อคนเหล่านั้นได้เกิดมาร่วมศาสนาของพระพุทธเจ้านี้ มันจึงได้แบ่งเป็น ๒ พวกนั่นแหละ พวกหนึ่งเป็นพวกที่มีความเลื่อมใสในคุณพระรัตนตรัย พร้อมด้วยศีลอันบริสุทธิ์ อีกพวกหนึ่งนั้น ไม่เลื่อมใสในคุณพระรัตนตรัย แล้วก็

ไม่รักษาศีล ไม่เชื่อว่าศีลนั้นจะพาตนให้พ้นทุกข์ไปได้ อย่างนี้ คนมันมีอยู่ ๒ จำพวกอย่างนี้แหละ

ในครั้งพระพุทธเจ้าก็ดี แม้พระองค์เองยังไม่โปรดเอาไม่ได้ทั้งหมด เพราะอะไรเล่า ก็เพราะว่า คนเราบางคนนั้นก็มีเลสบาปกรรมหนาแน่น อยู่ในจิตใจ แม้พระองค์จะแสดงธรรมให้ให้ฟังอย่างไร มันก็รู้ไม่ได้ เห็นไม่ได้ ปฏิบัติตามไม่ได้ เพราะที่**คำสอนของพระองค์ ไม่ได้สอนให้บวกรวมอ้วน** แต่ทรงสอนให้**คนลงมือกระทำเลย** สิ่งใดที่เป็นบาปเป็นโทษ ก็ทรงสอนให้ละเว้น ผู้เชื่อคำสอนของพระองค์ก็ต้องละเว้นบาปนั้น ตามที่พระองค์เจ้าบัญญัติไว้ คนเหล่านี้เป็นคนมีบุญวาสนาบารมีแก่กล้า ได้สร้างมาแต่ชาติก่อนหนูนหลัง เป็นอย่างนั้น และทรงสอนให้เจริญสมณะวิปัสสนาอย่างนี้ คนเหล่านี้ก็มีอินทรีย์บารมีแก่กล้ามาก มันก็เจริญได้เลย

บางพวกบางคนก็เจริญสมณะ ทำใจสงบในขณะที่ฟังเทศน์อยู่นั้นแหละ แล้วก็เจริญวิปัสสนา พิจารณาสังขารนามรูป ตามที่พระองค์เจ้าทรงแนะนำสั่งสอนไปนั้นนะ ทรงสอนให้ปล่อยใจให้วางนามรูปนี้ อย่าไปถือมันว่า เป็นเราเป็นเขา เพื่อนก็ทำอุบาย แยกไปในใจตรงวางขันธ ๕ ลงได้ ในขณะที่ฟังธรรมนั้น ก็สามารถบรรลุมรรคผลธรรมวิเศษได้ ตามกำลังวาสนาบารมีของตน บางคนหรือบางพวกก็ได้บรรลุโสดาบัน หรือว่า สกทาคามี อนาคามี ตามบุญวาสนาบารมีของตน

บางพวกก็ได้สำเร็จอรหัตต์แล้วขอบวชเลย พวกที่สำเร็จอรหัตต์นะ พวกที่สำเร็จโสดา สกทาคามี พวกนี้ขอบวชเลยก็มี ไม่ได้บวชครองเรือนก็มี อย่างนั้น มันแล้วแต่ผู้ใดได้ตั้งปณิธาน ความปรารถนา มาอย่างไร แต่ชาติก่อนนั้น บางคนก็ตั้งปณิธานว่า ได้พบพระพุทธเจ้าแล้ว ก็ขอให้รู้ธรรมของจริง แล้วก็ขอให้ได้บวช อะไรอย่างนี้นะ

เมื่อได้ตั้งความปรารถนาไว้อย่างนี้ พอได้ฟังธรรมคำสอนของ พระพุทธเจ้า บางพวกก็ไม่ทันได้บรรลุผลอะไรเลย ก็มีความ เลื่อมใสยิ่ง ขอบวชทันทีเลยก็มี บางพวกก็ได้บรรลุผลแล้วจึง ขอบวชก็มี นั่นแหละ

พวกใดที่ไม่มีวสาสนาที่จะได้บวช ก็กลับไปครองเรือน แล้วก็ ปฏิบัติตนตามคำสอนพระพุทธเจ้า ในฐานะที่เป็นอุบาสกอุบาสิกา ธรรมของอุบาสกอุบาสิกา พระองค์เจ้าก็ทรงแสดงไว้ เช่น อย่างสมบัติ ของอุบาสก ๕ ประการอย่างนี้แหละ

๑. ประกอบไปด้วยศรัทธา เชื่อกรรม เชื่อผลของกรรม
๒. มีศีลบริสุทธิ์
๓. ไม่ถือมองคลตึ้นขาว คือเชื่อกรรม เชื่อว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เป็นต้น
๔. ไม่แสวงหาเขตบุญนอกพระพุทธศาสนา
๕. บำเพ็ญบุญแต่ในพระพุทธศาสนา

นี่ผู้เป็นอุบาสก ก็จะต้องตั้งอยู่ในคุณสมบัติของอุบาสก ๕ ประการ นี้ และเว้นจากวิบัติ ๕ ซึ่งตรงกันข้ามกับสมบัตินั้น

ก็ลองพิจารณาดูสำหรับผู้เป็นอุบาสกอุบาสิกาณะว่า เราได้ ปฏิบัติตามคุณสมบัติ ๕ ประการ นี้แล้วหรือยัง หรือว่าปฏิบัติตามได้ เป็นบางข้อ บางข้อยังปฏิบัติตามไม่ได้ อย่างนี้ละ ก็ให้พยายามปฏิบัติ ให้เกิด ให้มีขึ้นให้ครบทั้ง ๕ ข้อนั้น แต่ข้อสำคัญ ก็เรื่องเป็นผู้ที่มีศรัทธา เชื่อกรรม เชื่อผลของกรรมนี้แหละ อันนี้ สำคัญมากเลยทีเดียว เพราะว่า เมื่อบุคคลเชื่อลงไปว่า ทำกรรมดี กรรมดีย่อมอำนวยผลให้เป็นสุข อย่างนี้ละ และเชื่อว่า บุคคลเมื่อทำกรรมชั่วใส่ตัว แล้วกรรมชื่อนั้นจะ อำนวยผลให้เป็นทุกข์ ทั้งในปัจจุบันและเบื้องหน้า อย่างนี้ละ

เมื่อได้ความเชื่อมั่นในใจอย่างว่านี้แล้ว อันใดเป็นบุญเป็นกุศล ก็ลงมือกระทำเลย เรื่องใดเป็นบาป เป็นกรรมก็เว้น บัดนี้ละ เช่นฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม กล่าวมุสาวาท ดื่มสุราเมรัย เครื่องดองของเมา ของเสพติดให้โทษทุกอย่างนี้ พระพุทธเจ้าทรงตรัสว่าเป็นบาปเป็นโทษ คนผู้มีศรัทธาเชื่อมั่น อย่างว่านั้นละ มันก็เว้นเลย เว้นจากกรรมชั่วเหล่านี้ ก็กล่าวกรรมชั่วคราวนี้ มันจะตามสนองให้เป็นทุกข์นี้เพราะเชื่อตามคำสอนของพระพุทธเจ้าจริงๆ นะ เพราะฉะนั้นจึงว่า คุณสมบัติของอุบาสกอุบาสิกา ข้อสำคัญ แท้ๆ ก็คือศรัทธานั้นแหละ เมื่อศรัทธาความเชื่อมีแล้ว ก็มีปัญญาประกอบด้วย อย่างนี้ละ ก็จะเป็นผู้รักษาจิตใจให้บริสุทธิ์ได้ แล้วก็จะไม่ถือมงคลตื่นข่าว

คืออะไรมงคลตื่นข่าว ข่าวว่าเจ้าองค์บุญบังเกิดขึ้น ที่นั่นที่นี้ อะไรวางงั้นละ แล้วก็ตื่นข่าวกัน หลังไหลกันไป อ้าว ไปแล้วเขาลอกเอาเงินเอาทองไป ที่จริงแล้ว เจ้าองค์บุญไม่มี มีก็บุญก็แค่นั้นแหละ ไม่ใช่เป็นผู้ชำระอาสวะกิเลสให้หมดสิ้นจากจิตใจไม่มี ธรรมดาท่านผู้บริสุทธิ์หมดจด ท่านละอาสวะกิเลสจากสันดานนะ ท่านไม่รอดตัวเลยและไม่ยอมให้ใคร ไปโฆษณาเลยอย่างนี้แหละ

สุดแล้วแต่ใครจะมองเห็นเป็นอย่างนั้น เพราะฉะนั้นถึงว่าผู้มีปัญญา ก็จะไม่เชื่อมงคลตื่นข่าว ปราปร่าไปทั่ว แล้วข่าวอีกอย่างหนึ่งกับพวกหมอดูหมอดูเดา มาโฆษณาว่าถ้าหากว่า มาดูชะตาราศีของชีวิต เราจะได้รู้ว่าชีวิตของเรานั้นประกอบอย่างไร ทำอย่างไร ถึงจะมีความสุขความเจริญได้อย่างนั้นละ เขาโฆษณาอย่างนี้ ก็อยากจะมีมีความสุขความเจริญ อยากจะร่ำจะรวย ก็เลยไปพึ่งหมอดู ให้หมอดูเขาทำนายให้ นั่นลืมนึกความเชื่อที่ว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ลืมแล้ว ไม่ได้ใส่ใจเลยอย่างนี้แหละ อ้าว หมอเขาทำงานกันยังไง ก็ต้องลงมือทำตาม เพราะว่ามันอยากเจริญรุ่งเรืองอยากจะรวยนี่

บางคน ชื่อลอลตเตอรี ก็อยากจะถูกหวยรวยเบอร์ หรือว่าก่อน ชื่อลอลตเตอรี ไปดูหมอซะก่อน ให้หมอพิจารณาจะชื่อเลขไหน มันถึงจะถูก อย่างนั้นะ เอาหมอเขาจะไปยอมจนยังงี้ เขาก็กดชี่ โดนชี่ดนี้ เขาก็บอกไปอย่างนั้นแหละ ส่งเดชไปอย่างนั้นแหละ อันนี้ได้ชื่อว่าเป็น สิ่งที่ควรคิดควรพิจารณาแท้ๆ

แล้วพระองค์เจ้าสอนให้เชื่อกรรม เชื่อผลของกรรม นี่เมื่อตอน ทำดียอมได้รับผลดี มีความสุข ความเจริญ ด้วยลาภ ยศ สรรเสริญ สุขกายสบายใจ ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ เพราะว่าตนทำความดี ด้วยกาย วาจา ใจ เว้นจากกรรมชั่วไม่ฆ่าสัตว์ เป็นต้น ดังกล่าวมานั้นแหละ เมื่อไม่มีบาป ไม่มีกรรม เวรกรรมตามสนอง เกิดไปชาติใดก็จะเป็นผู้สมบูรณ์ด้วยอายุ วรรณะ สุขะ พละ ปฏิภาณธนสารสมบัติ และมีอายุยืนยาวนาน มีสติปัญญา เมื่อได้ฟังธรรมคำสอนของ พระพุทธเจ้า ก็สามารถที่จะบรรลุมรรคผลธรรมวิเศษได้ ถ้าบุญของตนเพียงพอจะเป็นอย่างนั้น

ส่วนว่าเขตบุญนอกพุทธศาสนานี้ พระพุทธเจ้าทรงพิจารณา เห็นแจ้งแล้ว นักบวชนอกจากสาวกของพระพุทธเจ้าแล้ว ไม่มีใครที่จะไปชำระอาสวะกิเลสให้หมดสิ้นไปได้ ไม่มี จะเป็น ฤาษี ชีไพร อะไรก็ตามแหละ ยังไม่สามารถที่จะบรรลอรหัตต์ได้เลย

เพราะฉะนั้นแหละ จึงได้ชื่อว่า เขตบุญเช่นนั้นนะ เป็นเขตที่ไม่อุดมสมบูรณ์ ถ้าจะเปรียบเทียบ เหมือนยังเป็นที่ดินสำหรับทำนาทำสวน แล้วก็เป็นที่ดินแห้งแล้ง ไม่มีน้ำหล่อเลี้ยงต้นไม้ต่างๆ เลย ดินเป็นดินจืดชืด ไม่มีปุ๋ย เป็นอย่างนั้นแหละ แม้นบุคคลปลูกพืชอะไรลงไป ก็ไม่ได้ผลเต็มเม็ดเต็มหน่วยเลย ฉันทิเดเหมือนกันแหละ บุคคลผู้ที่ให้ทานแก่บุคคลผู้ที่ยังเป็นมิจนาทิกุลี มีความเห็นผิดเป็นชอบ อยู่อย่างนั้นแหละ ก็ยอมไม่มีคุณความดี ของผู้รับทานนั้น จะเพื่อแผ่แก่ผู้ให้ได้เลย

เพราะว่าคุณความดีเขาไม่มี เขาดำเนินทางผิดไป เกิดความผิดขึ้นมา
อย่างนี้แหละ

ดังนั้น จึงได้ทรงแนะนำให้แสวงหาเขตบุญแต่ในพุทธศาสนา
เพราะว่า ในพุทธศาสนานี้ ท่านผู้ปฏิบัติตามศีล สมาธิ ปัญญา ที่พระ
ศาสดาทรงแสดงไว้นั้น สามารถที่จะทำอสังกะสิเลสให้น้อยเบาบางไป
จากจิตใจนั้น มีอยู่ มีอยู่ มีอยู่ ไม่ใช่ไม่มี บางที่ท่านก็สามารถที่จะ
บรรลุมรรคผลธรรมวิเศษได้

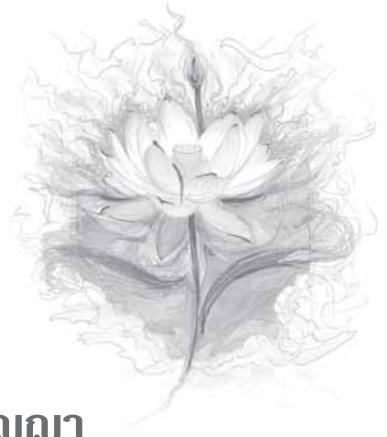
ถึงพระพุทธเจ้าจะเสด็จดับขันธปรินิพพานมาได้ตั้ง ๒,๕๐๐ ปีแล้ว
อยู่ถึงแม้มาก ก็เรียกได้ว่า ไม่อยู่ พอประมาณทีเดียวแหละ ในยุค
ปัจจุบันนี้แหละ จะเป็นภิกษุสามเณรก็ดี เป็นอุบาสกอุบาสิกาที่ดี ก็สนใจ
ปฏิบัติ ข้อวัตรปฏิบัติ พระภิกษุ สามเณร ก็สนใจปฏิบัติตาม ศีล สมาธิ
ปัญญา พยายามบำเพ็ญข้อปฏิบัติ ๓ ประการ ที่ให้เจริญงอกงามขึ้น
ในจิตใจของตน ผู้เป็นทายกทายิกา ก็ตั้งอกตั้งใจบำเพ็ญทาน ศีล ภาวนา
ฟังพระธรรมเทศนาอย่างนี้ไป ด้วยความเอาใจใส่เป็นพิเศษ ก็พอมี้อยู่
ในโลกปัจจุบันนี้แหละ อย่างนี้แหละ

เพราะฉะนั้น ทานที่บุคคลให้ ในท่านผู้ปฏิบัติตามคำสอน
ของพระพุทธเจ้านี้ ถึงจะมีผลมากเต็มที่ ก็เรียกได้ว่ามีผลพอสมควร
เหมือนกับที่ดิน ซึ่งไม่แห้งแล้งเกินประมาณ อย่างว่านี้แหละ พอมีน้ำ
อยู่บ้าง มีรสชาติอยู่บ้างแล้ว ก็ไม่ได้ขาดน้ำเกินไป พอมีน้ำหล่อเลี้ยง
ต้นไม้อยู่บ้างนี้ ถึงจะขาดไปบ้างก็ไม่มากอย่างนี้ ต้นไม้มันก็ยังมี
ต้นไม้ที่ผลมันก็จะงอกงามขึ้นได้ ตามกำลังรสชาติของดิน หรือว่าสิ่ง
ที่อำนวยความสะดวกให้แก่ต้นไม้ นั้น ก็คงเป็นเช่นนั้นแหละ การบำเพ็ญบุญ
กุศลในพุทธศาสนานี้ แก่ท่านผู้มีศีล มีธรรมอันดีงาม ถึงแม้ท่านจะ
ไม่ได้บรรลุมรรคผล ธรรมวิเศษ แต่เมื่อท่านละบาปอกุศลออกจาก
จิตใจได้ บำเพ็ญแต่กุศลล้วนๆ ไป อย่างนี้แหละ มันก็สมควรที่จะเป็น

เหนือนาบุญของโลกได้ เหมือนกันนะ

เหมือนอย่างไรนาและสวน บุคคลก่อนจะปลูกพืชพันธุ์อะไรลงไป ก็ต้องจะต้องตายหญ้าถอนหญ้าขุดหัวไม้หัวตอชะก่อน ปรับดินให้เรียบ แล้วก็ถึงปลูกลงไป อย่างนี้แหละ เมื่อปลูกลงไป มันก็ให้ปุ๋ยรดน้ำเข้าไป มันก็งอกงามเจริญขึ้นได้ ตามกำลังอย่างว่าอันนี้ฉันได้ท่านผู้ประพடுத்தกรรมในโลกนี้ ก็เรียกว่า เพียรพยายามละกิเลสตัณหาอันเป็นสิ่งที่ทำให้หมองเป็นทุกข์นั้น ให้เบาบางออกมาจากจิตใจ เหมือนอย่างคนเขาปลูกพืชลงในดิน เขาต้องปรับดินนั้นให้สะอาดไปชะก่อน อย่างนั้นแหละ ปลูกพืชลงไป มันจึงงอกงามได้ผล เต็มเม็ดเต็มหน่วย หรือว่าพอประมาณได้ นี่เป็นอย่างนั้น

เพราะฉะนั้นแหละ คุณสมบัติของอุบาสกอุบาสิกา ๕ ประการนี้ละ ผู้เป็นทายกทายิกาควรศึกษาจดจำ เอาไว้ให้ได้ แล้วลงมือประพடுத்தปฏิบัติตามให้เคร่งครัดทีเดียว แล้วก็เห็นว่า เราก็ได้เป็นผู้เจริญด้วยบุญ ด้วยกุศล ตามกำลังความสามารถของตน ดังแสดงมาขอยุติเพียงเท่านี้

จิตที่สงบยอมเกิดปัญญา

สำรวจจิตใจของตนให้แน่วแน่ อย่าให้ฟุ้งซ่านไปทางอื่น เวลานั้นเรามาประชุมพร้อมเพรียงกันเพื่อที่จะทำใจให้สงบนี้แหละ ความมุ่งหมายก็มีอะไร การที่จะทำใจให้สงบได้ อาศัยสติ แปลว่า ความระลึกได้ ระลึกเข้ามาที่กายจิต สัมปชัญญะมารู้ว่ากายตั้งอยู่อย่างไร จิตตั้งอยู่อย่างไร ต้องมากำหนดรู้นี้เป็นหน้าที่ของสัมปชัญญะ จิตตั้งตรงแล้วหรือยัง นี่ก็ต้องพิสูจน์อีกทีหนึ่ง จิตจะตรงได้ ก็เพราะเขาอาศัยสติ อาศัยสติเข้าไปควบคุม เพราะฉะนั้น จึงเป็นเรื่องที่เราจะต้องสำเหนียก ไม่เช่นนั้นแล้ว เราจะควบคุมจิตไม่อยู่ เมื่อไม่มีสติควบคุมแล้ว มันก็จะส่งไปข้างนอกนั่น มันเป็นธรรมดา แม้แต่นอนหลับไป มันก็ยังฝันไป มันฝันไป มันคิดไป แต่มันไม่มีสติควบคุม มันจึงฝันไปสารพัดสารเพ ยึดถืออารมณ์อะไรไว้ ฝันเป็นภาพในอารมณ์นั้นแหละไป อย่าว่าแต่ตื่นอยู่เลย แม้แต่นอนหลับไป มันก็ยังคิด จิตนี้แหละ

เพราะฉะนั้นเราจึงต้องมาฝึกมันให้มันสงบลง ให้มันหยุดคิด ทำยังไงมันจะหยุดคิด แล้วก็ทำลงไป พอมันไม่หยุดคิดสักที นี่แหละมันจึงไม่มีปัญญา ไม่สามารถที่จะละกิเลส ปรารถนาธรรม แม้แต่ส่วนหยาบๆ นี้ก็ละไม่ได้ บางคนนะ ก็ไม่ทำจิตให้สงบได้สักทีนั้นนะ มันก็

จึงละกิเลสส่วนหยาบๆ ก็ละไม่ได้ ไม่ว่าจะอย่างกลาง อย่างละเอียด แต่อย่างหยาบก็ยังไม่ได้ ทุกคนฟังพากันตื่นตัวว่า เรายังเป็นทาสของกิเลสตัณหาอยู่นั้น จะหมายถึง จิตแหละก็ยังเป็นทาสของกิเลสตัณหาอยู่ คนไม่ตื่นตัวกันส่วนมาก นี้กว่าตนอิสระเสรีอยู่เต็มที มันจะมีอิสระเสรีอย่างไร ทั้งภายนอกภายในนะ ไม่มีหรอก ภายนอกอย่างนี้ก็ต้องมีกฎหมายครอบคลุมอยู่ตลอดเลย ใครทำผิดกฎหมายก็ต้องถูกจับฟ้องร้อง ผิดจริงก็ติดคุกติดตะรางไปหมด จะมีอิสระโดยชอบใจได้อย่างไร

เพราะโลกอันนี้มันมีกฎเกณฑ์อยู่ แม้จิตใจก็เหมือนกัน มันมีอิสระอยู่ได้ที่ไหน เช่น อยากพ้นทุกข์แต่ไม่พ้นสักที เพราะกิเลสมันหน่วงไว้ กิเลสมันครอบคลุมอยู่ จะหนีออกจากทุกข์ก็หนีไม่ได้ เหมือนกับกฎหมายบ้านเมือง มันครอบคลุมประชาชนแต่ละประเทศอยู่นั้นแหละ

แต่ว่ามันแตกต่างกันว่า กิเลสตัณหาอันนั้นมันควบคุมอยู่ จูงจิต จูงใจให้มันจะทำความชั่วมากกว่าทำความดี แตกต่างกันตรงนี้ อันกฎหมายบังคับให้คนทำดี กิเลสตัณหาบังคับให้คนทำชั่ว ผู้ใดตื่นตัวได้แบบนี้แหละว่าตนเป็นทาสในกิเลสตัณหา ผู้นั้นก็จะไม่ประมาทในการทำความเพียร พากเพียรพยายามขจัดกิเลสตัณหาอันนี้ให้เบาบางหรือหมดไปสิ้นไป จากดวงจิตนี้

จิตนี้ มันยังไม่ฉลาด เมื่อมันไม่ฉลาดแล้ว มันก็ตกอยู่ใต้อิทธิพลกิเลสบาปอธรรมไปวันยังค่ำ เพราะฉะนั้น การที่เรามาฝึกใจให้สงบ จะได้ให้มันเกิดปัญญา เมื่อมันเกิดปัญญาแล้ว มันก็จะถอนรากของกิเลสตัณหาบาปอธรรมออกจากจิตนี้ได้ ถ้าปัญญาไม่เกิดเราไม่มีทาง ขนาดเพียงแค่นสมาธิตอนอยู่ที่นี้ ก็ยังถอนรากเหง้าของกิเลสออกไปไม่ได้เลย ได้แต่แค่เพียงข่มมันไว้ชั่วระยะหนึ่งเท่านั้นเอง

อันเมื่อสมาธิถอนเวลาใด ก็เลสมันก็ขึ้นเวลานั้น อย่างนี้แหละ เพราะฉะนั้น เมื่อทำจิตให้สงบลงไปแล้ว ก็อย่านั่งอยู่เฉยๆ แต่สิ่งแรกมันก็ต้องทำจิตให้สงบก่อน นั่นแหละ เมื่อจิตสงบไปพอสมควร แน่ในจิต จิตตั้งมั่นด้วยดี แล้วเริ่มเจริญปัญญาไปเรื่อยๆ ปัญญามันจะเกิดได้ก็เพราะคิดพิจารณา

เรื่องของเรื่องมันเป็นอย่างนั้น นั่งอยู่เฉยๆ มันไม่เกิดปัญญาอะไรหรอก ปัญญามันจะเกิดขึ้นได้ก็เพราะความคิด แต่ว่าความคิดอันนี้เกิดมาจากความสงบใจ ไม่ได้คิดตามตำราไปเฉยๆ ทำใจให้สงบลดอารมณ์ต่างๆ ทั้งอดีต อนาคตให้หมดไปจากจิตใจก่อน เมื่ออารมณ์ที่มันทำให้ใจฟูอยู่นั้น ระวังไปหมดแล้ว จิตใจมันก็รวมลงได้ ตั้งมั่นเป็นหนึ่งอยู่ได้ เมื่อใจเป็นหนึ่งอยู่ได้ พิจารณาอะไรมันก็เห็นแจ้ง เพราะว่ากระแสจิตที่มันสงบอยู่นั้น มันโปร่งใส มันไม่มัวหมอง แล้วปัญญามันก็เกิดจากกระแสจิตที่โปร่งใสนั่นแหละ ให้เข้าใจ ถ้าผู้ใดใจมัวหมองอยู่มากกว่าจิตใจโปร่งใส ผู้นั้นไม่มีปัญญาเฉลียวฉลาดอย่างนั้นหรอก ถึงมีก็เรียกว่า เป็นปัญญาโลกีย์ปัญญา หมุนไปตามโลกสุดแล้วแต่โลกเขาจะนำไปอย่างไร ก็ไปตามนั้น อันนี้เรียกว่าเป็นปัญญาโลกีย์ เราจะมาบำเพ็ญแต่ปัญญาโลกีย์อย่างนี้ มันไม่ไหว มันไม่พ้นทุกข์ได้

เพราะฉะนั้น พระพุทธเจ้าจึงสอนให้เราทำใจให้สงบลงไปก่อน เมื่อใจสงบจากบาปอกุศลต่างๆ แล้วจึงค่อยหัดคิดหัดพิจารณา เช่นอย่างว่า ชั้น ๕ นั้นมันเกิดมาได้อย่างไร อะไรเป็นเหตุเป็นปัจจัย ตกแต่งขึ้น และเมื่อเราวิตกขึ้นมาอย่างนี้แล้ว ปัญญามันก็จะชี้แจงให้จิตใจได้ทราบ มันก็ได้แก่ชั้น ๕ ขึ้นมา แต่ที่มันจะมีฐานความเกิดก็เพราะมันจิตใจนี้แหละ มันมีอวิชชาตัณหาหุ้มห่ออยู่ เมื่ออวิชชาตัณหาหุ้มห่ออยู่แล้วมันก็แสวงหาที่เกิดกัน เป็นอย่างนั้น ถ้าหากว่าผู้ใดได้บำเพ็ญบุญกุศลมาแต่ชาติก่อนมากเลย น้อมบุญกุศลอันนั้นแหละ

ก็จะนำจิตวิญญาณอันนี้ให้มาเกิดเป็นคนหรือเป็นเทวดาได้ อันนี้เรียกว่าเป็นตัณหาฝ่ายดี ก็ยังนับว่าพอใช้ได้อยู่

บุคคลรู้จักใช้ตัณหาเป็น ก็เป็นเหตุให้สิ่งสมบุญกุศลให้เกิดขึ้นในจิตใจนี้ อันนี้ตัณหาอันใดที่สามารถละชั่วทำได้ ตัณหาชนิดนั้นมันก็จะประกอบไปด้วยปัญญา มันส่องมองเห็นได้เลยว่า ความประพฤติที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ มันประพฤติไปในทางที่เป็นโทษหรือทางเป็นบุญ ก็ต้องกำหนดรู้ว่า ปัญญาที่มันชักจูงใจให้ใจทำ ใช้งานทำให้ทางที่เป็นโทษ ไม่ได้เป็นคุณ เช่น ฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม มุสวาท ดื่มสุราเมรัย เครื่องดองของเมา นี้เรียกว่าปัญญามันมีอวิชา เป็นผู้กำกับไป ตัณหาที่มันมีปัญญากำกับไป มันให้อยากไปในทางที่ดี อยากทำบุญให้ทาน อยากสงเคราะห์เกื้อกูลผู้อื่น เวลาเห็นผู้อื่นตกทุกข์ได้ยาก และอยากทำนุบำรุงท่านผู้มีประโยชน์เกื้อกูลต่อตน มีมารดา บิดา อุปัชฌาอาจารย์ ป้า น้า อา พี่ชาย พี่สาว เหล่านี้ก็สำคัญ เพราะได้ช่วยแม่ช่วยพ่อเลี้ยงลูกมา ก็ถือได้ว่าเขามีอุปการะคุณต่อเรา ไม่ใช่เหนื่อย สำหรับพี่สาวก็ดี พี่ชายก็ดี เราหาทรัพย์สินเงินทองได้มาแล้ว เราก็อนุเคราะห์หรือว่าตอบบุญแทนคุณ ท่านผู้มีอุปการะคุณทั้งหลาย นับตั้งแต่กล่าวมานั้น นับแต่บิดามารดาเป็นต้นไป

เรื่องของปัญญา เมื่อมันเกิดขึ้นแล้ว มันต้องคิดทำในสิ่งที่มันเป็นประโยชน์นั้น สิ่งใดเป็นโทษ จะไม่ยอมไม่ปรารถนามันเลย อันนี้แหละ ถึงแม้ว่าเราจะละตัณหาอย่างไม่หมด แต่ก็ขอให้ตัณหาที่มีปัญญาประกอบไปควบคุม เรียกว่า ปัญญาควบคุมความอยากของจิตใจก็ว่าได้ เมื่อตัณหาความอยากอันนี้ หากมีปัญญาควบคุมแล้ว มันก็จะดำเนิน กาย วาจา ใจ นี้ไปในทางที่เป็นคุณเป็นประโยชน์ แก่ตนและผู้อื่นนั้นแหละ เช่น ควบคุมให้จิตใจนี้มีเมตตาตากุณา ทุกวันทุกคืนไป และเพ่งพิจารณาดู นับตั้งแต่ตัวของตัวเองนี้แหละ ไปจนตลอดถึงบุคคลอื่น และตลอดถึงสัตว์สิ่งเดรัจฉานต่างๆ ที่เกิด

อยู่ร่วมโลกกันเนี่ย ใครมีความปรารถนาอะไร ซึ่งเป็นความปรารถนาที่เรียกว่าเป็นพื้นฐานนะ แน่นนอนแหละ ต้องตอบตัวเองได้เลยว่า ตนก็ต้องการความสุข บุคคลอื่นและสัตว์อื่น ก็ต้องการความสุขเหมือนกันหมด ตนก็ต้องเบียดหนายต่อความทุกข์ แม้บุคคลอื่นและสัตว์อื่นเขาก็เบียดต่อความทุกข์เหมือนกันนะ

นี่คำว่าเมตตาทาน เมตตาทานบุคคล หรือสัตว์อื่น มันก็ต้องรู้จักจุดประสงค์ซะก่อน ข้อสำคัญก็ตนแหละทำอย่างไร ตนถึงจะมีความสุขได้ ความสุขในที่นี้ หมายถึงความสุขกาย สุขใจ ทำอย่างไรสุขภาพอนามัยของร่างกายนี้มันถึงจะดี เมื่อมีสุขภาพร่างกายดีแล้ว เราก็สามารถที่จะประกอบกุศลคุณงามความดี สร้างความเจริญให้แก่ตนได้ทั้งในชาตินี้และชาติต่อๆ ไป หลังจากนั้นก็หาทางบำรุงร่างกายให้มันแข็งแรง

การที่บุคคลจะบำรุงร่างกายนี้ให้แข็งแรงได้ มันต้องเว้นจากสิ่งที่มันทำลายเซลล์ในร่างกายนี้ เช่นของเสพติดให้โทษต่างๆ สุราเมรัย เครื่องดองของเมาทุกชนิด ล้วนแต่เป็นเครื่องริดรอนสุขภาพอนามัยของร่างกายให้ทรุดโทรมไปทั้งนั้นแหละ ผู้ใดเป็นผู้ไม่เห็นโทษของมันแล้วก็ไปซ่องเสพมัน ไปพอใจรสชาติของมันอย่างนั้นละ ธรรมดาของเสพติดนี้ เมื่อมันเสพมากๆ เข้าไปแล้ว มันติด เมื่อติดแล้ว ซ่องเสพน้อยไม่ได้ ต้องเอามากๆ เมื่อเอามากเข้าไปแล้ว ฤทธิ์ของเมาต่างๆ อันนี้มันก็ไปทำลายอวัยวะภายในให้เสื่อมโทรมลงไป

บุคคลผู้นี้เรียกว่าเป็นผู้แสวงหาความทุกข์ใส่ตัวเอง ไม่ใช่แสวงหาความสุขทางกายให้แก่ตน และผู้ต้องการความสุขทางกายอย่างว่านี้ ของสิ่งใดมันเสลง มันจะทำลายสุขภาพของร่างกาย ก็อย่าซ่องเสพมัน อย่าบริโภคมัน เช่นอาหารบางอย่าง ซึ่งมันเสลงโรคภัยไข้เจ็บ อย่างนั้นละ ก็อย่าไปรับประทานมันเลย อดกลั่นทนทานกับ

ความอยากให้ได้ ถ้าระมัดระวังเรื่องอาหาร ไม่ให้มันแสงกับ กระเพาะลำไส้ อย่างนี้แล้วล่ะก็ ร่างกายนี้ก็แข็งแรง เป็นอย่างนั้น มีกำลังดี สามารถจะประกอบธุรกิจการงาน ทั้งทางโลกทางธรรมได้ ถ้าใครไปเชื่อแต่กิเลสตัณหาโดยส่วนเดียว เช่นนั้นแล้วล่ะก็ นั่นแหละก็จะตัดทอนสุขภาพอนามัยทางร่างกายให้ชำรุดทรุดโทรมไป ทำกุศล คุณงามความดีอะไรก็ได้ไม่ได้ ข้อนี้มันก็เป็นอุปสรรคต่อการบำเพ็ญ อบรมจิตใจได้เหมือนกันร่างกายนี้

ดังนั้น ทุกคนให้ฟังพากัน เว้นจากสิ่งที่มีมันเป็นภัยต่ออัฐภาพ ร่างกายดังกล่าวมานั้น บางคนถูกตัณหาครอบงำจิตใจมากมายน ทำการ งานหามรุ่งหามค่ำ ไม่มีเวลาพักผ่อน เช่นนี้แล้วล่ะก็ นั่นแหละ ก็เป็นการ ตัดทอนสุขภาพทางร่างกายให้เสื่อมโทรมลงไป เหมือนอย่างเครื่องยนต์ กลไกต่างๆ นั้นแหละ ถ้าใช้งานมันเกินขอบเขตแล้ว มันก็ชำรุดเร็ว อย่างนั้นแหละ ร่างกายนี้ก็เหมือนกันแหละ ถ้าหากว่าเกียจคร้านเกิน ประมาท ไม่ทำการงานอันหนักหนา กลัวแต่เหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้า ก็ไม่ดีเหมือนกัน ไม่ออกกำลังกายร่างกายนี้มันก็อ่อนเพลีย ทรุดโทรม ลงไปได้เหมือนกัน แต่ถ้าทำงานเกินขอบเขต มันก็ทรุดโทรมได้ เหมือนกันอย่างนี้ เพราะฉะนั้นแหละ ก็ต้องเดินทางสายกลางแหละ ความประพฤติทางกายนี้ที่ดี ที่นี้เมื่อบำรุงสุขภาพทางกายให้เป็นปกติ ดีแล้วอย่างนี้ละ ก็อาศัยกายนี้แหละ

บัดนี้มาฝึกฝนอบรมจิตโดยการนั่งสมาธิภาวนานี้ นั่งกายให้ ตรงดำรงสติให้เฉพาะหน้าไว้ หมายความว่า สติไม่ระลึกรูปที่อื่น ระลึกร เข้ามาหากาย หาจิตนี้โดยเฉพาะเลย จึงจะเรียกว่าดำรงสติไว้เฉพาะหน้า เมื่อทำได้อย่างนี้ มันก็จะเหตุนำให้จิตใจสงบลงไปได้ เพราะว่าอาศัย สติสัมปชัญญะนี้ควบคุมจิตอยู่เสมอ ไม่ปล่อยให้จิตนี้ไหลไปตาม อำนาจของกิเลสตัณหา หรืออารมณ์ต่างๆ ที่น่ารบกวนขังในโลกนี้ มีสติสัมปชัญญะควบคุมไว้ มีขันติเป็นเครื่องรองรับ อดไม่คิดไปตาม

เรื่องราวที่ชั่วร้ายต่างๆ เหล่านั้นอย่างนั้นะ เมื่อหากว่าทำได้แบบนี้ ก็ได้อีกชื่อว่าเป็นผู้มีเมตตาตณ คิดอยากจะถอนตน ให้หลุดพ้นจากทุกข์ไป ถ้าใครไม่ทำความเพียรฝึกจิตใจ หรือฝึกกายอย่างที่ว่ามานั้นนะ ก็ชื่อว่าเป็นผู้ไม่เมตตาตณ ไม่ปรารถนาที่จะให้ตนเป็นสุข พ้นจากทุกข์ภัยในสังสาร เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว มันก็ไปสงเคราะห์ผู้อื่นไม่ได้เลย ไปแนะนำสั่งสอนผู้อื่นไม่ได้ ในเมื่อตนก็ยังทำไม่ได้แล้ว มันจะไปช่วยคนอื่นได้อย่างไร อันนี้แหละความคิดกัน

เพราะฉะนั้น การที่จะช่วยเหลือผู้อื่น ได้ชักจูงผู้อื่นให้ละชั่วทำดีได้ ตนก็ต้องเพียรพยายามละชั่ว ทำดีให้เกิด ให้มีขึ้นในตนเสียก่อน จนกว่าผลแห่งความดีนั้นมันปรากฏอยู่ในใจเนี่ย ใจเป็นสุขสบาย มีสติมีปัญญาเฉลียวฉลาดขึ้นมา มองเห็นช่องทางแห่งความพ้นทุกข์ได้ โดยอาศัยข้อวัตรปฏิบัติในพระพุทธศาสนาที่แหละ ถ้าทำใจให้ได้อย่างนี้นะ ทำกายให้ได้อย่างนี้นะแล้ว มันก็สามารถแนะนำชักจูงผู้อื่น ให้ลงมือประพฤติปฏิบัติธรรม เพื่อให้มันหลุดพ้นจากกิเลสตัณหาดังกล่าวมานั้นได้ เพราะฉะนั้นจึงว่าก่อนที่จะเมตตาผู้อื่นได้ ก็ต้องเมตตาตนเสียก่อน เมื่อตนดับทุกข์ได้แล้ว ก็จึงสอนให้ผู้อื่นดับทุกข์ตามนี้ การดับทุกข์มันก็เรียกว่าดับมาเป็นขั้นๆ อย่างที่เคยแสดงให้ฟังมาแล้วบ่อยๆ อย่างนั้นแหละ ดับทุกข์ที่จะพาไปสู่บารมีทั้ง ๔ เบื้องต้นที่เดียวเลยแหละ หรือว่าดับเหตุก็ได้ ดับเหตุแห่งทุกข์ที่จะพาให้มันไปทนทุกข์ทรมานอยู่ในนรกอบายภูมิทั้ง ๔ ดังกล่าวนั้น ก็ดับตัณหาส่วนหยาบๆ นั้นแหละ คำว่าดับทุกข์ส่วนหยาบนั้นะ ดับตัณหาความอยากไปฆ่าสัตว์ตัดชีวิต ตัวน้อยตัวใหญ่ ตัวเป็นให้ตาย ตัณหา มันอยากให้ได้สมบัติของผู้อื่นมาเป็นของตนแล้ววางแผนไปลักไปฉ้อโกง จีบปล้น เอามาอย่างนั้นะ ล้วนแต่ตัณหาเป็นบาปทั้งนั้นแหละ หมู่นี้ ตัณหาความอยากประพฤติดีในกามทั้งหลาย พุดง่ายๆ ว่า ตัณหาอยากไปช่องเสพกับสามีหรือภรรยาของคนอื่นในทางประเวณีนั้นแหละ

ตัดหาประเภทนี้ พาให้เป็นบาป ตัดหาอยากจะทำให้ไปพูดหลอกหลวง
 ข้อโก่งเอาสมบัติของผู้อื่นมาเป็นของตน อันนี้ก็เป็นตัดหา เป็นไปเพื่อ
 บาปเพื่อโทษเหมือนกัน ตัดหาที่มันอยากให้ตีมีสุราเมรัย เครื่องดอง
 ของเมาของเสพติดให้โทษทุกชนิด นี่เป็นตัดหาข้อสุดท้าย

ตัดหาประเภทนี้ร้ายกาจมาก เพราะว่าเมื่อบุคคลช้องเสพของ
 มึนเมา มีสุราเมรัย เป็นต้น มากเข้าไปเข้าไป แล้วก็เงินทองมีอยู่เท่า
 ไรก็ไม่เหลือแล้ว เพราะว่าของเหล่านี้ มันเป็นของแพง ต้องซื้อมาใน
 ราคาแพงๆ กว่าว่าตนจะได้บริโภคของเหล่านี้มันนั่นแหละ มันให้โทษ
 ทางด้านวัตถุภายนอกก็ให้โทษมาแล้ว ทำให้เงินทองจิบหายไป โดย
 ไม่มีประโยชน์อะไร เพราะว่าของเหล่านี้มีแต่มีแต่เมา อยู่อย่างนั้นนะ
 ไม่มีสติปัญญาอะไรเลย มันเป็นอย่างนั้น นี่แหละคำว่าดับเหตุแห่ง
 ทุกข์อย่างหยาบ ก็ดับตัดหาประเภทเหล่านี้เองแหละ

ถ้าหากว่าผู้ใดดับตัดหา ดับเหตุแห่งทุกข์อย่างหยาบนี้ได้แล้ว
 มันก็ยังไม่เหลืออยู่เหตุแห่งทุกข์อย่างกลาง คือ นีรวรณ ๕ อันนี้ทุกคน
 ต้องเพียรพยายามละนีรวรณ ๕ นี้ ให้ได้ อย่าให้นีรวรณ ๕ นี้ ครอบงำ
 กาย ครอบงำจิตใจของตนเองให้มันหมอง นั่นแหละ การละนีรวรณ
 ทั้ง ๕ อันนี้ได้ มันก็ต้องอาศัยจิตนี้แหละเข้มแข็ง ถ้าหากว่าจิตอ่อนแอ
 แล้ว ไม่ได้เลย เป็นอย่างนั้น ถ้าจิตอ่อนแอแล้ว มันก็ถูกนีรวรณ ๕ นี้
 ครอบงำได้จริงๆ นะ เช่น อ่อนแอไปตามความรัก น้อมไปหาความซัง
 อย่างนั้นะ เมื่อถูกความมง่วงเหงาหาวนอนครอบงำ มันก็อ่อนพับไปเลย
 อย่างนี้ เมื่อจิตมันฟุ้งซ่านยึดถืออารมณ์ต่างๆ ไว้แล้ว ก็ปล่อยให้
 อารมณ์อันนั้นผลักดันจิตให้คิดสั้นไปทั่วพิภพ ไม่สามารถจะหักห้าม
 จิตใจตนเองได้เลย นี่เรียกว่าใจมันอ่อนแอ เป็นอย่างนี้แหละ แล้วใจ
 ก็น้อมไปในทางที่เป็นไปเพื่อความทุกข์ ดังกล่าวมานั้นแหละ
 เพราะฉะนั้นนะ ให้พึงพากันเข้าใจ

ประวัติ พระสุธรรมคณาจารย์ (หลวงปู่เหรียญ วรลาโภ) วัดอรัญญบรรพต อ.ศรีเชียงใหม่ จ.หนองคาย

“หลวงปู่เหรียญ วรลาโภ” เกิดในสกุลใจขาน เมื่อวันที่ ๘ มกราคม ๒๔๕๕ ตรงกับวันพุธ ขึ้น ๒ ค่ำ เดือนยี่ ปีชวด สถานที่เกิด ต.บ้านหม้อ อ.ศรีเชียงใหม่ จ.หนองคาย เป็นบุตรคนที่ ๒ ในบรรดาพี่น้อง ๗ คน ของ นายผา (ภายหลังออกบวชเป็นพระภิกษุ) และนางพิมพ์ ประกอบอาชีพ กสิกรรม ทำนา ทำสวน เลี้ยงสัตว์ ชีวิตครอบครัว พี่น้องทุกคนเสียชีวิต ตั้งแต่เด็ก ส่วนโยมมารดาถึงแก่กรรมเมื่อท่านมีอายุ ๑๐ ขวบ ภายหลังบิดามีภรรยาใหม่ ท่านจึงไปอาศัยอยู่กับยาย ก่อนกลับมาอยู่กับบิดาอีกครั้ง เมื่ออายุ ๑๓ ปี ในวัยหนุ่มฉกรรจ์ เคยมีความคิดจะแต่งงานมีครอบครัว เหมือนบุดูชนทั่วไป แต่คิดปลงตกในชีวิตที่มีแต่ความวุ่นวาย มีทุกข์ มีสุข เวียนไม่รู้จบสิ้น เห็นว่ามีทางเดียวเท่านั้นที่จะหลุดพ้นทุกข์ คือการออกบวช

เมื่อครั้นธรรมาศกัณฐ์ จึงขอบิดาเข้าวัด บรรพชาเป็นสามเณรอยู่ ๑๕ วัน ก่อนเข้าอุปสมบท ที่วัดบ้านหงส์ทอง อ.ท่าบ่อ จ.หนองคาย เมื่อเดือน มกราคม ๒๔๗๕ สังกัดมหานิกาย โดยมีพระครูวาปีดิฐวัตร เป็นพระอุปัชฌาย์ พระอาจารย์พรหม เป็นพระกรรมวาจาจารย์ ก่อนกลับมาจำพรรษา ที่วัดโพธิ์ชัย บ้านหม้อ ระยะเวลาหนึ่งไปจำพรรษาที่วัดศรีสุ่ม อ.เมือง จ.หนองคาย เข้าศึกษาด้านปริยัติธรรม จนสอบได้ นักธรรมตรี ระยะแรก “หลวงปู่เหรียญ วรลาโภ” เริ่มศึกษาพระกรรมฐาน โดยรับเมตตาจากพระอาจารย์บุญจันทร์ เป็นผู้สอนภาวนาพุทโธ และพระอาจารย์ภู ธรรมทินโน เป็นครูฝึกสอนการปฏิบัติธรรม ต่อมาพระอาจารย์ภูได้พาท่านออกธุดงค์ไป จ.อุดรธานี และแพร่ยุติเป็นธรรมยุต เมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๔๗๖ ที่วัดโพธิสมภรณ์

จ.อุตรธานี โดยมีเจ้าคุณธรรมเจดีย์ (จุม พนฺธุโล) เป็นพระอุปัชฌาย์ พระครู
ประสาทคณานุกิจ เป็นพระกรรมวาจาจารย์

พ.ศ.๒๔๗๖ จำพรรษาวัดป่าสาระวารี บ้านค้อ อ.บ้านผือ จ.อุตรธานี
เป็นที่ซึ่งพระอาจารย์มั่นเคยจำพรรษา ได้ตั้งใจทำความเพียร มีความสงบ
ใจมาก แต่วิปัสสนายังไม่แก่กล้าได้แต่สมณะ ออกพรรษา แล้วจึงรุดงค์
ไปจังหวัดเลย พักวิเวกอยู่ถ้ำผาปู่ และถ้ำผาบัง ได้ความสงบสงัดมาก

พ.ศ.๒๔๗๗ พรรษา ๒ จำพรรษาวัดอรัญญวาสี อำเภอท่าบ่อ
หนองคาย มีพระอาจารย์กุ ฐมฺมทินฺโน เป็นหัวหน้า ตั้งใจทำความเพียร ไม่
นอนกลางวัน ค่ำลงทำความเพียร เดินจงกรม นั่งสมาธิถึงตีสอง แล้วลุกขึ้น
ทำความเพียรจนสว่าง พอเดือนหกเดินทางกลับมาจำพรรษา ที่วัดป่าบ้านค้อ
ตามเดิม

พ.ศ. ๒๔๗๘ พรรษา ๓ จำพรรษาที่วัดป่าสาระวารี

พ.ศ. ๒๔๗๙ - ๒๔๘๐ พรรษา ๔ และพรรษา ๕ จำพรรษาที่วัด
อรัญญบรรพต “หลวงปู่เหรียญ วรลาโภ” ทำภาวนาจิตสงบแล้วพิจารณา
ซันท์ทำเป็นอารมณ์ เห็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ตามสภาพความเป็นจริง
แล้วปล่อยวาง จิตสงบพร้อมกับความรู้อย่างดีคล้ายหมดกิเลส แต่ต่อมา
เรื่องต่างๆ มากกระทบก็รู้สึกจิตผิตปกติ หัวน้ไหวไปตามอารมณ์นั้นๆ อยู่บ้าง
แต่ไม่รุนแรง ก็แสดงว่ากิเลสยังไม่หมดสิ้น พยายามแก้ก็ไม่ตก นึกในใจว่า
ใครหนอจะช่วยแก้จิตให้ได้ จึงนึกไปถึงกิตติศัพท์ของพระอาจารย์มั่น
ภูริทตฺโต จึงชวนภิกษุรูปหนึ่ง ลงเรือจากหลวงพระบาง ขึ้นไปทาง อ.เชียงแสน
จ.เชียงราย เดินทางไปหาท่าน

พ.ศ.๒๔๘๑ หลวงปู่เหรียญ วรลาโภ ได้พบท่านอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต
ที่วัดเจดีย์หลวง จ.เชียงใหม่ โดยความเมตตาของหลวงตาเกตุ ซึ่งเป็น
สัทธาวิหริกของท่าน ได้พาไปพบที่ป่าละเมาะ ใกล้ๆ โรงเรียนแม่ใจ อ.สันทราย
ได้เห็นด้วยความอัศจรรย์ใจ เพราะตรงกับในนิมิตทุกประการ ท่านได้
แนะนำว่า นักภาวนาพากันติดสุขจากสมาธิ จึงไม่พิจารณาค้นคว้าหาความ
จริงของชีวิตกัน ท่านชักรูปเปรียบให้ฟังว่าธรรมดาเขาทำหน้าทำสวน เขาไม่ได้

ทำใส่บนอากาศเลย เขาทำใส่บนพื้นดินจึงได้ผล ฉันใดพระโยคาวจรผู้บำเพ็ญเพียรทั้งหลาย ควรพิจารณาร่างกายเป็นอารมณ์ จนเกิดนิพพิทา ความเบื่อหน่ายในนามรูปด้วยอำนาจแห่งปัญญาอันแหล่ละ จึงจะเป็นทางหลุดพ้นได้ ไม่ควรติดอยู่ในความสงบโดยส่วนเดียว เมื่อท่านให้อิโวกาทแล้ว จึงพิจารณาด้วยตัวเองว่าได้เจริญเพียงสมณะ ไม่ได้เจริญวิปัสสนาให้รู้แจ้งในธรรมที่ควรรู้ควรเห็น คืออริยสัจสี่

พรรษาที่ ๖ จำพรรษาอยู่ในเขตภาคเหนือ จนถึงพรรษาที่ ๑๖ แล้วเดินทางกลับ ถูกลงศอกผ่านหลวงพระบาง ประเทศลาว เข้าเวียงจันทน์ มายังหนองคาย

พรรษาที่ ๑๕ - ๑๘ จำพรรษาที่ อ.เถิน จ.ลำปาง

พรรษาที่ ๑๙ ถึง ๒๖ หลวงปู่เหรียญ จำพรรษาเผยแผ่ธรรมะปฏิบัติอยู่ทางภาคใต้

พ.ศ.๒๕๐๒ จำพรรษาอยู่วัดอรัญญบรรพต ต.บ้านหม้อ อ.ศรีเชียงใหม่ จ.หนองคาย กาลต่อมา ท่านได้เป็นเจ้าอาวาสวัดอรัญญบรรพต หลวงปู่เหรียญ วรลาโภ เป็นพระกรรมฐานพระผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ คือเคร่งครัดในธรรมวินัย นำพาสานุศิษย์ทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ประพฤติปฏิบัติธรรม พร้อมทั้งรับอาราธนานิมนต์ไปแสดงธรรมในที่ต่างๆ เป็นเวลากว่า ๔๐ ปี

พ.ศ.๒๕๒๘ ท่านได้รับอาราธนานิมนต์ให้มาพำนักที่สำนักสงฆ์ สวนจิตรลดา เป็นระยะรวมเวลา ๑๔ ปี ที่ท่านมาโปรดสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ

วันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๔๘ ถือเป็นวาระแห่งความสูญเสียของพุทธศาสนิกชนชาวหนองคายและชาวไทยทั่วประเทศ เมื่อหลวงปู่ เหรียญ วรลาโภ วัดอรัญญบรรพต ได้ละสังขารลงด้วยอาการอันสงบ สิริอายุ ๙๓ ปี ๗๓ พรรษา

ถ้าหากว่าขาดการภาวนาแล้ว
ไม่แน่ว่าบุญกุศลที่เกิดจากการให้ทาน
การรักษาศีลพวกนั้น อาจเสื่อมไปเมื่อใดก็ได้
เพราะเหตุว่าไม่ได้รักษาจิตใจของตนเอง
ไม่ได้ควบคุมจิตใจ ให้ตั้งมั่นอยู่ในบุญในคุณ
เช่นนั้นแหละ

